

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för samordning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att skicka ärendet på remiss till Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer, Göteborgs Stads HBTQ-råd, Göteborgs Stads sverigefinska råd samt till Göteborgs stads pensionärsråd
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samband med remitteringen uppmana de aktuella råden att redovisa vad de upplever som konkreta effekter av införandet av de styrdokument som respektive råd anser sig främst berörda av.

Yrkandet

Det är viktigt att stadens styrande dokument är effektiva och genomförbara. Att det görs en översyn av program och planer är därför bra, inte minst för att undvika att de olika styrande dokumenten överlappar varandra och blir verkningslösa. Det är också av största betydelse att utvärdera stadens nuvarande styrdokument för att säkerställa att de bidrar med en positiv utveckling och förändring. Kommunstyrelsen har mottagit en skrivelse från ledamöter som företräder civilsamhället i kommunstyrelsens rättighetsbaserade råd som finner processen och hanteringen av ärendet problematiskt. Råden har inte givits möjlighet att ta del av eller uttala sig om slutsatser och inriktning på ärendet innan det anmäldes till kommunstyrelsen. Råden erfar dessutom att de synpunkter som råden givits möjlighet att lämna under ärendets framarbetning inte har hanterats på ett tillförlitligt och transparent sätt.

Ärendet har påverkan på hur rådets målgrupper kan få sina rättigheter tillgodosedda och det är därför nödvändigt att råden får möjlighet att yttra sig som remissinstanser. Vi vill därför att ärendet remitteras till Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer, Göteborgs Stads HBTQ-råd, Göteborgs Stads sverigefinska råd. Därtill menar vi att stadens pensionärsråd bör få möjlighet att yttra sig i ärendet. Frågan om jämlikhet och mänskliga rättigheter har en stark koppling

till frågan om äldres levnadsvillkor, och därför bör målgruppen pensionärer också få möjlighet att uttala sig om det aktuella förslaget.

Tilläggsyrkande

2022-02-04

Ärende nr 2.1.4

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för samordning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Fri politisk åskådning ska inte exkluderas vid en samordning av program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.
2. I övrigt bifalles tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Det finns sedan lång tid tillbaka ett överflöd av olika policy- och styrdokument inom Göteborgs stad. Detta har framkommit med all tydlighet vid de genomgångar som gjorts. Ett stort antal av likvärdiga reglerande och styrande dokument leder till en svåröverblickad, kostsam och administrativt tungrodd styrning av Göteborgs kommun.

I kommunallagen kapitel 2 §3 står att läsa: *"Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns skäl för något annat."*

SD står bakom Göteborgs Stads arbete för mänskliga rättigheter. Det är ändå viktigt att skilja på intresserörelser och det kommunala uppdraget. Vi bor i ett av världens mest toleranta länder när det kommer till jämlikhet och sexuella rättigheter. Här får man lov att älska vem man vill och i princip hur man vill. Att lägga ner stora ekonomiska resurser på ett policydokument för var kategori är orimligt. Om kommunallagen om likabehandling för alla kommunens medlemmar efterföljs, blir många av stadens alla styrdokument överflödiga.

I FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna står i Artikel 2:

"Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt"

Sverigedemokraterna har länge hävdats att rätten till en fri politisk åskådning inte ska exkluderas i Göteborgs plan för mänskliga rättigheter. Med ett facit i hand ser vi hur olika partier agerat på kommunal- och riksdagsnivå för att kunna stänga ute ett demokratiskt invalt parti som SD. En nedskärning av stadens policy- och styrdokument är bra, åsiktsfrihet bör ha en given plats i ett samlat dokument inom kategorin mänskliga rättigheter.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-01-26

Diarienummer 1690/20

Handläggare

Lena Risfelt och Karin Wallquist

Telefon: 031-368 03 61, 031-368 02 92

E-post: lena.risfelt@stadshuset.goteborg.se

karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att utreda förutsättningar för samordning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och männsliga rättigheter

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i enlighet med den inriktning som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande ta fram ett nytt program som ersätter Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2020 och Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i enlighet med den inriktning som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande anpassa program och planer inom området männsliga rättigheter till en likvärdig struktur samt att återkomma med förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området.
3. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2020-12-10 § 20 till kommunstyrelsen att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, männsliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

I ärendet redovisar stadsledningskontoret kommunfullmäktiges uppdrag 2020-12-10 § 20 till kommunstyrelsen om att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, männsliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår. Uppdraget föregicks av en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.

Uppdraget har genomförts i dialog med representanter i olika roller från förvaltningar och bolag, kommunstyrelsens råd samt ungdomsfullmäktige samt andra offentliga aktörer. Utredningen har genomfört en genomlysning av respektive program och plan som uppdraget omfattar. Stadsledningskontoret bedömer att det finns förutsättningar för samordning med bibehållna intentioner för uppdragets program och planer inom folkhälsa

och jämlikhet, där en samordning föreslås. Kontoret bedömer att det även finns förutsättningar för samordning, som bör göras stegvis, för att intentionerna ska kvarstå inom mänskliga rättigheter. Utredningen prövar också hur en mer långsiktig styrning kan utformas för detta område. Utmaningen blir då att bibehålla de intentioner som finns idag i stadens program och planer. Utredningen redovisar även några generella och bärande förutsättningar för framdrift i arbetet med program och planer.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett minskat antal program och planer med bibehållna intentioner förväntas ge framdrift och effektivitet i nämnder och styrelserns arbete med program och planer, vilket kan leda till ökad effekt för målgrupperna i form av jämlika levnadsvillkor. Det ligger bland annat till grund för ekonomiska förutsättningar för den enskilde och för staden.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utredningens förslag på uppdrag och fortsatta inriktningar inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter förväntas inte ha några direkta effekter inom den ekologiska dimensionen. I dialoger har arbetet med stadens miljö- och klimatprogram med tillhörande kvalitets och ledningssystem framhållits som ett gott exempel. Det bedöms inte vara jämförbart för de områden som denna utredning har omfattat

Bedömning ur social dimension

Utredningen omfattar program och planer inom området folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter som tillsammans är centralt inom den sociala dimensionen. I analysen har frågan om mångfald, rättighetsbärare och stadens skyldighet beaktas. Målgrupper för stadens program och planer besitter en mängd olika egenskaper. De växer upp under olika socioekonomiska förutsättningar, har olika etniska tillhörigheter, religioner eller andra trosuppfattningar och har olika åldrar samt sexuella läggningar och könsidentiteter.

Ett minskat antal program och planer förväntas ge framdrift i arbete med program och planer och ge resultat för målgrupperna. Samtidigt behöver beaktas att inte grupper och frågor tappas bort, vilket kan säkras genom att intentionerna i dagens program och planer bibehålls. De inriktningar som utredningen kommit fram till genom en stegvis förändring bedöms säkerställa detta.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2020-12-10 § 20
2. Utredning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter
3. Genomlysning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter

Ärendet

I ärendet redovisar stadsledningskontoret kommunfullmäktiges uppdrag 2020-12-10 § 20 till kommunstyrelsen om att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår. Uppdraget föregicks av en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden.

Beskrivning av ärendet

I januari 2017 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument som gäller för både styrelser och nämnder. Den har till syfte att öka tydligheten i användandet och utformandet av styrande dokument. Riktlinjen ska säkerställa att staden inte har fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten.

Kommunstyrelsen fick i samband med kommunfullmäktiges budget för 2020 uppdraget att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden. I kartläggningen konstaterades att mängden program och planer inom det som kan kallas sociala dimensionen har vuxit de senaste åren.

Utifrån kartläggningen 2020 så beslutade kommunfullmäktige om ytterligare två uppdrag. Ett för planerande styrande dokument inom den strategiska stadsplaneringen. Ett för besöksnäring- och näringslivstrategiska programmen, som har redovisats och förklarats fullgjort av kommunfullmäktige den 2021-09-16 § 20. För uppdraget inom området program och planer inom den strategiska stadsplaneringen finns beröringspunkter och löpande avstämningar har genomförts. Uppdraget planeras att redovisas våren 2022. Uppdraget om program och planer inom den strategiska stadsplaneringen skiljer sig i karaktär i förhållande till uppdraget inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Det första uppdraget omfattar sakfrågor inom den strategiska stadsplaneringen och har beroenden till arbetet med ny översiktsplan och ny organisation för stadsutveckling, medan detta uppdrag omfattat tvärsektorieella frågor som träffar stadens alla nämnder och styrelser, och omfattar en större mängd dokument.

Program som omfattas i utredningen:

- Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2020
- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026
- Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026

Planer som omfattas i utredningen:

- Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende 2018-2022
- Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019-2022
- Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2022
- Strategisk plan för suicidprevention 2014–2022
- Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023

- Göteborgs Stads handlingsplan för arbetet med mänskliga rättigheter
- Göteborgs Stads plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019-2022
- Göteborgs Stads plan för åldersvänliga Göteborg 2021-2024
- Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023

Planer under revidering respektive framtagande: Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020-2023, som planeras för redovisning till kommunstyrelsen under hösten 2022. Göteborgs Stads barnrättsplan 2022-2024 som redovisas för beslut till kommunstyrelsen 2022-01-09.

För att utredningen ska kunna bedöma om det finns förutsättningar för samordning med bibehållna intentioner så har begreppet intention definierats. Uppdragets definition av intention är att det fångas genom syfte, mål, målgrupp och bärande begrepp (exempelvis vad respektive program och plan inom området strävar efter att uppnå, inom vilka områden och olika målgrupper). Redovisningen av intentionerna för program och planer samt uppföljningar som hittills genomförts återfinns i sammandrag i bilagan.

Metod

Utredningen har genomfört en genomlysning, se bilaga i ärendet, av respektive program och plan som utredningen omfattar. Uppdraget har genomförts i dialog med representanter i olika roller från förvaltningar och bolag. Dialog har även förts med kommunstyrelsens råd samt ungdomsfullmäktige. Lärdomar från hur andra offentliga aktörer arbetar med tvärssektoriella frågor och styrande dokument har inhämtats genom att träffa representanter från: Socialdepartementet, Socialstyrelsen, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Länsstyrelsen Västra Götaland, Stockholm stad, Malmö stad och Borås stad. Utredningen har även inhämtat underlag genom webinarier och rapporter/litteraturstudie. I utredningen har även beskrivit kopplingen till internationell, nationell och regional styrning i form av konventioner, lagstiftning, strategier som har bäring för dessa program och planer.

I genomlysningen har ett flertal faktorer beaktats för att hitta fram till förutsättningar för samordning:

- intentionernas nivå (övergripande, specifik), karaktär och målgrupp. (se förklaring nedan)
- stadens skyldighet kopplat till mångfald, rättighetsbärare
- giltighetstiden per program och plan
- resultat av uppföljningar
- behov av revideringar bland annat utifrån aktualitetsprövningar
- följsamhet gentemot riktlinjen för styrande dokument och förändrad nationell styrning
- kopplingar till krav genom medlemskap, avtal och lagar som åligger kommunerna
- stadenövergripande eller verksamhetsspecifikt omfång

I uppdraget har också program och planers innehåll som kan tänkas omhändertas på annat sätt eller plats identifierats: kunskapsunderlag och direkta citat av lagtexter bör kunna läggas i kunskapsplattform, direkta arbetsgivaranknutna frågor kan få större framdrift om dessa kopplas till HR.

Resultat från genomlysningen av program och planer

I genomlysningen av uppdragets program och planer har intentionerna identifierats genom syfte, mål, målgrupp och bärande begrepp. I genomlysningen har olika logiker identifierats mellan folkhälsa och jämlikhet som ett arbete som i större utsträckning lutar sig mot politiskt antagna mål, medan arbetet med mänskliga rättigheter och konventioner bygger på folkrätt och individens rättigheter gentemot staten. Eftersom både folkhälsa och jämlikhet också har en grund i de mänskliga rättigheterna så finns det ingen exakt skiljelinje men ett sätt för att sortera och underlätta att se ytterligare mönster och förutsättningar för samordning av stadens program och planer inom området.

I genomlysningen redovisas de resultat som har kommit utifrån genomförda uppföljningar eller utvärderingar av respektive program och plan, för de dokument där uppföljningar genomförts. På flera områden bedöms genomförandet av planerna gå långsamt och att det finns svårigheter med implementeringen i ordinarie arbetsprocesser. Vissa av de styrande dokumenten finns till följd av bland annat krav genom medlemskap, avtal, bland annat med VGR, och lagar som åligger kommunerna. En del av planerna har ett mer verksamhetsspecifikt omfång, innehåller omfattande kunskapsunderlag, direkta återgivelse av lagtext och arbetsgivaranknutna frågor. Vissa av de program och planer som uppdraget omfattar har behov av revideringar. Några planer har kopplingar till andra processer, som trygghetsskapande och brottsförebyggande.

Resultat från dialoger

I dialogerna med olika roller från förvaltningar och bolag framförs synpunkter om behov av att samordna program och planer på en mer generell nivå som kopplas till grunduppdraget, visa hur det hänger ihop, bevara intentioner i program och planer, stärka former för implementering genom organisering, samverkan, underlätta uppföljning samt ökad kunskap och stödfunktioner. Samtidigt ser förvaltningar och bolag att om program och planer slås ihop finns en risk att någon eller några grupper eller frågor tappas bort på vägen.

Rådets representanter ser behov av specifika program och planer som synliggör grupperns livsvillkor utifrån rättighetsperspektiv. För att säkerställa olika grupperns mänskliga rättigheter finns olika konventioner och specifik lagstiftning. Representanterna från ungdomsfullmäktige anser att barnrättsplanen innehåller barnets rättigheter som behöver synas bland annat utifrån att barnkonventionen är lag. Samtidigt ser båda dessa grupper att staden behöver förtydliga styrningen inom uppdragets område.

Erfarenheter från de offentliga aktörer som deltagit i dialog visar på att det finns olika sätt att omhänderta den komplexa frågan om styrning av de områden som uppdraget omfattar. För framdrift i arbetet med dessa tvärsektoriella och långsiktiga frågor anses att det bland annat krävs att verksamheter har stödstrukturer/stödresurser. I dialogen framfördes vikten av att koppla frågorna in mot ordinarie processer i implementering och uppföljning. Övergripande styrning utifrån Agenda 2030, hållbar utveckling/dimensioner och/eller mänskliga rättigheter som ett utgångsläge finns det exempel på. Det är viktigt att använda förändringsprocesser och ett kommunikativt angreppssätt för att förändra i praktiken på området.

Analys

I analysen framgår att förutsättningar finns för samordning med bibehållna intentioner för uppdragets program och planer inom folkhälsa och jämlikhet, där en samordning föreslås. Vidare görs motsvarande analys för program och planer inom mänskliga rättigheter. Stadsledningskontoret bedömer att det även där finns förutsättningar för samordning genom att planer arbetas ihop, ges ett likvärdigt utseende och struktur. Analysen prövar också att i ett nästa steg få en mer långsiktig styrning i form av program för området. Utmaningen blir då att bibehålla de intentioner som finns idag i stadens program och planer, samt frågan om hur omfattande ett sådant program bör vara.

Tillkommande uppdrag

Inom området folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter har det skett förändringar under utredningens genomförande. I kommunfullmäktiges budget 2022 ges kommunstyrelsen uppdrag om att uppdatera policyn kring drogbekämpning för en nollvision. Sedan tidigare finns ett pågående uppdrag om ANDT-program (kommunstyrelsen 2017-01-11 § 14) som både kartläggningen 2020 och denna utredning bedömer har en koppling till stadens folkhälsoprogram. Nationellt har det presenterats en ny ANDTS-strategi under våren 2021 vilket bedöms ge effekt på styrningen inom missbruksområdet området. I dag finns Göteborgs Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende 2018-2022.

Stadsledningskontorets bedömning

Efter genomförd utredning bedömer stadsledningskontoret att det finns förutsättningar för samordning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Förändringar i den styrning som finns är en ständigt pågående process som behöver hanteras strukturerat.

Stadsledningskontoret bedömer att arbetet i de båda inriktningarna, som presenteras nedan, för folkhälsa och jämlikhet respektive mänskliga rättigheter skulle kunna påbörjas parallellt. Det finns relationer mellan de båda områdena samt resultat från pågående uppföljningar av nuvarande program och planer som behöver beaktas i arbetet.

Inriktningar för jämlikhet och folkhälsa samt översyn av angränsande dokument

Stadsledningskontorets bedömning är att det finns förutsättningar att arbeta ihop folkhälsoprogrammet och program för jämlik stad då genomlysningen visar att det har snarlik målbild och syfte och därmed likartade intentioner. Stadsledningskontoret föreslår att ett nytt program arbetas fram som ersätter de båda programmen. Det nya programmet bör kopplas mot den nu nationella rådande folkhälsopolitiken som getts ett starkare systemtänkande som också kopplar till kommunens rådighet, med mål som leder till en jämlikt och hälsofrämjande stad. I arbetet kan dagens organisering och arbetsformer, som redan berör samma frågor, resurser samt avtal med VGR, tillvaratas. Ett framtagande av ett nytt program bör omfatta mål och strategier som stärker stadens arbete för de mänskliga rättigheterna på ett tydligare sätt än dagens program. Samverkan bör sökas med stadens nämnder och styrelser samt råd, denna samverkan kan sedan fortsätta i implementering och genomförande. I samband med framtagandet av ett samlat program görs också en översyn över vilka stadenövergripande planer inom området som ska kvarstå och vilka som ska arbetas in i programmet. Dessa planer är strategisk plan för

suicidprevention 2014–2022, plan för jämlik stad 2019–2022 och plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019–2022.

Stadsledningskontoret avser att värdera behovet av ett ANDT-program i samband med genomförandet av budgetuppdraget 2022 att uppdatera policyn kring drogbekämpning för en nollvision mot droger. Uppdragen bedöms ha koppling till folkhälsoprogram samt planen för arbetet mot etablerat missbruk och beroende.

Inriktningar för området mänskliga rättigheter i olika steg

Stadsledningskontorets bedömning är att det finns förutsättningar att arbeta ihop vissa planer med snarlik målbild och syfte och därmed likartad intention så som Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023 och Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023. Stadsledningskontoret kommer att göra denna prövning i samband med att giltighetstiden löper ut.

Vidare visar genomlysningen att plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023 samt den nu under revidering plan mot våld i nära relationer 2020–2022 har koppling till det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Stadsledningskontoret bedömer att när revideringen är genomförd kan en prövning göras inom vilka av stadens processer som arbetet bäst organiseras och ges framdrift.

Inom det personalstrategiska arbetet pågår en förstärkning i form av kompetensutveckling i det förebyggande och utredande arbetet mot diskriminering och sexuella trakasserier. I utredningens program och planer finns HR/och arbetsgivaranknutna strategier och aktiviteter som stadsledningskontoret avser att pröva om dessa bättre omhändertas i styrningen inom det personalstrategiska arbetet. Dessa är även aktuella för program och planer inom folkhälsa och jämlikhet.

Stadsledningskontoret ser att de planer som finns inom området mänskliga rättigheter har en koppling till diskrimineringsgrunderna och bedömer att dessa kan bearbetas utifrån en och samma logik. Planerna har olika giltighetstid och löper ut mellan åren 2022 fram till 2024. Planerna är olika utformade och bör ges ett likvärdigt innehållsmässigt utseende och omfång utifrån den struktur som framgår av riktlinjen för styrande dokument. Stadsledningskontoret bedömer att det kan underlätta efterlevnad och framdrift samt bidra till tydlighet och en sammanhållen uppföljning. Förändringarna innebär en möjlighet att skapa ett samlat kommunikativt sammanhang som visar på hur innehållet i planer hänger samman. Detta ger också en möjlighet till kraftsamling där förändringen används som ett medel att fokusera på området.

Inom området mänskliga rättigheter finns Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som utgör en långsiktig styrning för området. Stadsledningskontorets bedömning är att programmet sammantaget med ansvariga nämnder och styrelser för programmet, funktionshinderombudsman samt Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor kommer att bidra till framdrift i arbetet med funktionsrättsfrågor. Sedan 2021 finns förutsättningarna för de olika delarna att samlat samverka för framdrift kring programmets målsättningar och bedömningen är att arbetet bör ges möjlighet att omsättas och följas.

Stadsledningskontoret bedömer att ovan beskrivna steg för området mänskliga rättigheter säkrar möjligheten till att bibehålla intentioner som finns i dagens program och planer.

När förändringar och resultat av ovan beskrivna steg kan utläsas finns möjlighet för att bedöma förutsättningen för när och om ytterligare steg kan tas. Ytterligare steg kan innebära en mer långsiktig styrning. Stadsledningskontoret bedömer att det för området går att skapa ett program som kopplas ihop med planer och aktuellt program inom området och i en behovsanalys identifiera vad som ytterligare kan omfattas i förändringen. En möjlighet är då att nämnder och styrelser omhändertar frågorna genom verksamhetsplan/handlingsplan och uppföljning. I en sådan samordning för Göteborgs Stad ser stadsledningskontoret att det finns utmaningar i att säkerställa bibehållna intentioner och hur omfattande program staden kan hantera.

Förutsättningar för framdrift

Några av de saker som utredningen identifierat som viktiga för framdrift är att det finns en behovsanalys inför framtagande av program och planer, stärkt implementering i ordinarie processer, hur samverkan ska gå till, tydlig uppföljning kopplat till stadens processer och tydlig utvärdering inför avslut. Stadsledningskontoret konstaterar att flera av dessa delar är omhändertagna i kontorets pågående utvecklingsarbete till exempel implementering av de program och planer, uppföljning av program och planer, utveckling av en kunskapsplattform för området mänskliga rättigheter samt utveckling inom personalstrategiskt arbete rörande diskriminering. Ytterligare några aspekter har identifierats som stadsledningskontoret kommer att värdera i samband med revidering av riktlinjen för styrande dokument, inklusive tillhörande checklista och mallar.

Utredningen har identifierat ett antal verksamhetsspecifika styrande dokument som skulle kunna överlämnas till nämnder som då kan ges en möjlighet att gemensamt komma överens om hur styrningen i området kan underlättas. Stadsledningskontoret avser att djupare granska dessa i relation till andra styrande dokument som bedöms ha samma situation och finns inom andra områden. Stadsledningskontoret avser att värdera och återkomma samlat kring styrande dokument som skulle kunna prövas om de bör lämnas över till berörda nämnder.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program

§ 20, 0322/20

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag, att i nära samarbete med Göteborgs Stadshus AB, Göteborg & Co AB och Business Region Göteborg AB, utreda förutsättningarna för att samordna och samverka för ett gemensamt program där intentionerna i Göteborgs Stads program för besöksnäringens utveckling och Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program kvarstår.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i nära samarbete med byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, park- och naturnämnden samt andra berörda nämnder och styrelser utreda förutsättningarna för att samordna planerande styrande dokument inom den strategiska stadsplaneringen. Utredningen ska ske samplanerat med processen för den nya översiktsplanen.
4. Kommunstyrelsens uppdrag, i kommunfullmäktiges budget 2019-11-13 § 4, att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden förklaras fullgjort.

Handling

2020 nr 258.

Yrkanden

Erik Norén (V), Karin Pleijel (MP) och Jonas Attenius (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anders Sundberg (M) och yrkar bifall till förslaget från M, L och C i kommunstyrelsen.

Jörgen Fogelklou (SD) och Martin Wannholt (D) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer först propositioner på kommunstyrelsens förslag och yrkandet från Anders Sundberg finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till kommunstyrelsens förslag. Nej för bifall till Anders Sundbergs yrkande.”

Omröstningen utfaller med 54 Ja mot 25 Nej. 2 ledamöter avstod från att rösta. Hur var och en röstar framgår av bilaga 8.

Propositionsordning

Ordföranden ställer härfter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för avslag och Nej för bifall till tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen.”

Omröstningen utfaller med 61 Ja mot 20 Nej. Hur var och en röstar framgår av bilaga 9.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Göteborgs Stadshus AB
Göteborg & Co AB
Business Region Göteborg AB
Byggnadsnämnden
Fastighetsnämnden
Trafiknämnden
Park- och naturnämnden

Dag för justering

2020-12-16

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Anneli Rhedin

Justerande

Pär Gustafsson

Justerande

Håkan Eriksson

BILAGA 8

Ärende: 20:1

Ärendemening: Kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program

Ja: 54 **Nej:** 25 **Avstår:** 2 **Frånvarande:** 0

Namn	Parti	Plats	Funktion	Resultat
Aslan Akbas	S	61	Ledamot	Ja
Karin Alfredsson	D	53	Ersättare	Ja
Bettan Andersson	V	8	Ledamot	Ja
Ingrid Andreae	S	62	Ledamot	Ja
Mats Arnsmar	S	59	Ledamot	Ja
Jonas Attenius	S	56	Ledamot	Ja
Kristina Bergman Alme	L	16	Ledamot	Nej
Torkel Bergström	D	65	Ledamot	Ja
Daniel Bernmar	V	10	Ledamot	Ja
Jessica Blixt	D	54	Ledamot	Ja
Sofi Bringsoniou	S	46	Ledamot	Ja
Jenny Broman	V	9	Ledamot	Ja
Kalle Bäck	KD	36	Ledamot	Nej
Emmyly Bönfors	C	31	Ledamot	Nej
Jennifer Cardell	S	79	Ersättare	Ja
Peter Danielsson	D	68	Ledamot	Ja
Axel Darvik	L	33	Ledamot	Nej
Johanna Eliasson	V	20	Ledamot	Ja
Håkan Eriksson	V	3	2:e v Ordf	Ja
Krista Femrell	SD	75	Ledamot	Ja
Eva Flyborg	L	32	Ledamot	Nej
Ann Catrine Fogelgren	L	17	Ledamot	Nej
Jörgen Fogelklou	SD	73	Ledamot	Ja
Pär Gustafsson	L	2	1:e v Ordf	Nej
Sofie Gyllenwaldt	M	27	Ledamot	Nej
Naod Habtemichael	C	30	Ledamot	Nej

Håkan Hallengren	S	64 Ledamot	Ja
Anna Karin Hammarstrand	D	52 Ledamot	Ja
Bengt-Åke Harrysson	D	69 Ledamot	Ja
Shadiye Heydari	S	77 Ledamot	Ja
Christer Holmgren	M	13 Ledamot	Nej
Mariette Höij-Risberg	D	51 Ledamot	Ja
Gertrud Ingelman	V	22 Ledamot	Ja
Marina Johansson	S	57 Ledamot	Ja
Axel Josefson	M	5 Ledamot	Nej
Agneta Kjaerbeck	SD	74 Ledamot	Ja
Hannah Klang	V	23 Ledamot	Ja
Susanne Ligander Sillberg	S	80 Ledamot	Ja
Karin Lindberg	D	47 Ledamot	Ja
Thomas Linge fjård	D	67 Ersättare	Ja
Hampus Magnusson	M	6 Ledamot	Nej
Karolina Mildgrim	KD	34 Ledamot	Nej
Nina Miskovsky	M	7 Ledamot	Nej
Anders Moberg	S	58 Ersättare	Ja
Abdullahi Mohamed	MP	39 Ledamot	Ja
Martin Nilsson	MP	41 Ledamot	Ja
Erik Norén	V	24 Ledamot	Ja
Kristina Norén Lallo	KD	35 Ersättare	Nej
Helene Odenjung	L	18 Ledamot	Nej
Toni Orsulic	M	11 Ledamot	Nej
Bosse Parbring	MP	40 Ledamot	Ja
Anna Sara Perslow	C	29 Ersättare	Nej
Karin Pleijel	MP	37 Ledamot	Ja
Rasmus Ragnarsson	SD	76 Ledamot	Ja
Admir Ramadanovic	S	63 Ledamot	Ja
Jonas Ransgård	M	15 Ledamot	Nej
Anneli Rhedin	M	1 Ordförande	Nej
Amalia Rud Pedersén	S	81 Ledamot	Ja
Reger Shafik	S	78 Ledamot	Ja

Iréne Sjöberg-Lundin	D	48 Ledamot	Ja
Yvonne Stafrén	SD	70 Ledamot	Ja
Teysir Subhi	FI	43 Ledamot	Avstår
Anders Sundberg	M	12 Ledamot	Nej
Anders Svensson	M	26 Ledamot	Nej
Stina Svensson	FI	42 Ledamot	Avstår
Pernilla Taxén Börjesson	SD	71 Ledamot	Ja
Kristina Tharing	M	14 Ledamot	Nej
Björn Tidland	SD	72 Ledamot	Ja
Mattias Tykesson	M	28 Ledamot	Nej
Frida Tånghag	V	25 Ledamot	Ja
Åse-Lill Törnqvist	MP	4 Ledamot	Ja
Elisabeth Undén	MP	38 Ersättare	Ja
Mariya Voyvodova	S	60 Ledamot	Ja
Mikael Wallgren	V	21 Ledamot	Ja
Martin Wannholt	D	55 Ledamot	Ja
Camilla Widman	S	45 Ledamot	Ja
Lillemor Williamsson	D	49 Ersättare	Ja
Roshan Yigit	S	44 Ledamot	Ja
Johan Zandin	V	19 Ledamot	Ja
Veronica Öjeskär	D	50 Ledamot	Ja
Per Anders Örtendahl	D	66 Ledamot	Nej

BILAGA 9

Ärende: 20:2

Ärendemening: Kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program

Ja: 61 **Nej:** 20 **Avstår:** 0 **Frånvarande:** 0

Namn	Parti	Plats	Funktion	Resultat
Aslan Akbas	S	61	Ledamot	Ja
Karin Alfredsson	D	53	Ersättare	Nej
Bettan Andersson	V	8	Ledamot	Ja
Ingrid Andreae	S	62	Ledamot	Ja
Mats Arnsmar	S	59	Ledamot	Ja
Jonas Attenius	S	56	Ledamot	Ja
Kristina Bergman Alme	L	16	Ledamot	Ja
Torkel Bergström	D	65	Ledamot	Nej
Daniel Bernmar	V	10	Ledamot	Ja
Jessica Blixt	D	54	Ledamot	Nej
Sofi Bringsoniou	S	46	Ledamot	Ja
Jenny Broman	V	9	Ledamot	Ja
Kalle Bäck	KD	36	Ledamot	Ja
Emmyly Bönfors	C	31	Ledamot	Ja
Jennifer Cardell	S	79	Ersättare	Ja
Peter Danielsson	D	68	Ledamot	Nej
Axel Darvik	L	33	Ledamot	Ja
Johanna Eliasson	V	20	Ledamot	Ja
Håkan Eriksson	V	3	2:e v Ordf	Ja
Krista Femrell	SD	75	Ledamot	Nej
Eva Flyborg	L	32	Ledamot	Ja
Ann Catrine Fogelgren	L	17	Ledamot	Ja
Jörgen Fogelklou	SD	73	Ledamot	Nej
Pär Gustafsson	L	2	1:e v Ordf	Ja
Sofie Gyllenwaldt	M	27	Ledamot	Ja
Naod Habtemichael	C	30	Ledamot	Ja

Håkan Hallengren	S	64 Ledamot	Ja
Anna Karin Hammarstrand	D	52 Ledamot	Nej
Bengt-Åke Harrysson	D	69 Ledamot	Nej
Shadiye Heydari	S	77 Ledamot	Ja
Christer Holmgren	M	13 Ledamot	Ja
Mariette Höij-Risberg	D	51 Ledamot	Nej
Gertrud Ingelman	V	22 Ledamot	Ja
Marina Johansson	S	57 Ledamot	Ja
Axel Josefson	M	5 Ledamot	Ja
Agneta Kjaerbeck	SD	74 Ledamot	Nej
Hannah Klang	V	23 Ledamot	Ja
Susanne Ligander Sillberg	S	80 Ledamot	Ja
Karin Lindberg	D	47 Ledamot	Nej
Thomas Linge fjård	D	67 Ersättare	Nej
Hampus Magnusson	M	6 Ledamot	Ja
Karolina Mildgrim	KD	34 Ledamot	Ja
Nina Miskovsky	M	7 Ledamot	Ja
Anders Moberg	S	58 Ersättare	Ja
Abdullahi Mohamed	MP	39 Ledamot	Ja
Martin Nilsson	MP	41 Ledamot	Ja
Erik Norén	V	24 Ledamot	Ja
Kristina Norén Lallo	KD	35 Ersättare	Ja
Helene Odenjung	L	18 Ledamot	Ja
Toni Orsulic	M	11 Ledamot	Ja
Bosse Parbring	MP	40 Ledamot	Ja
Anna Sara Perslow	C	29 Ersättare	Ja
Karin Pleijel	MP	37 Ledamot	Ja
Rasmus Ragnarsson	SD	76 Ledamot	Nej
Admir Ramadanovic	S	63 Ledamot	Ja
Jonas Ransgård	M	15 Ledamot	Ja
Anneli Rhedin	M	1 Ordförande	Ja
Amalia Rud Pedersén	S	81 Ledamot	Ja
Reger Shafik	S	78 Ledamot	Ja

Iréne Sjöberg-Lundin	D	48 Ledamot	Nej
Yvonne Stafrén	SD	70 Ledamot	Nej
Teysir Subhi	FI	43 Ledamot	Ja
Anders Sundberg	M	12 Ledamot	Ja
Anders Svensson	M	26 Ledamot	Ja
Stina Svensson	FI	42 Ledamot	Ja
Pernilla Taxén Börjesson	SD	71 Ledamot	Nej
Kristina Tharing	M	14 Ledamot	Ja
Björn Tidland	SD	72 Ledamot	Nej
Mattias Tykesson	M	28 Ledamot	Ja
Frida Tånghag	V	25 Ledamot	Ja
Åse-Lill Törnqvist	MP	4 Ledamot	Ja
Elisabeth Undén	MP	38 Ersättare	Ja
Mariya Voyvodova	S	60 Ledamot	Ja
Mikael Wallgren	V	21 Ledamot	Ja
Martin Wannholt	D	55 Ledamot	Nej
Camilla Widman	S	45 Ledamot	Ja
Lillemor Williamsson	D	49 Ersättare	Nej
Roshan Yigit	S	44 Ledamot	Ja
Johan Zandin	V	19 Ledamot	Ja
Veronica Öjeskär	D	50 Ledamot	Nej
Per Anders Örtendahl	D	66 Ledamot	Ja

Utredning om förutsättningar för samordning av program och planer inom folkhälsa, jämlighet och mänskliga rättigheter

[Underrubrik]

2022-01-26

Innehåll

1	Sammanfattning.....	3
2	Uppdrag, utgångspunkter och metod	4
2.1	Uppdraget.....	4
2.2	Bakgrund	4
2.3	Omfattning.....	5
2.4	Relaterade uppdrag och avgränsningar	5
2.5	Utgångspunkter	6
2.6	Metod	7
3	Styrning med bäring på området.....	7
3.1	Internationell styrning.....	7
3.2	Nationell lagstiftning, strategier och politikområden	9
3.3	Regional styrning/stöd	9
3.4	Stadens styrning.....	10
4	Redovisning av resultat	11
4.1	Genomlysning av program och planer inom uppdraget.....	12
4.2	Dialoger med förvaltningar och bolag	13
4.3	Dialog med representanter från råden	16
4.4	Dialog med ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp	16
4.5	Lärdomar från andra	17
5	Analys och slutsatser.....	20
5.1	Form för övergripande styrning.....	21
5.2	Program och planer inom området folkhälsa och jämlikhet	22
5.3	Program och planer inom området mänskliga rättigheter	23
5.4	Förutsättningar för framdrift	26
6	Möjliga inriktningar för fortsatt arbete	28

1 Sammanfattning

Kommunstyrelsen har efter redovisning av kartläggningen i kommunfullmäktige 2020-12-10 § 20 fått i uppdrag att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.

Utredningen har genomfört en genomlysning, se bilagan, av respektive program och plan som utredningen omfattar. I genomlysningen redovisas intentionerna per program och plan, resultat från uppföljningar av program och planer och behov av revideringar. En eventuell samordning av program och planer behöver förutom intentionerna förhålla sig till medlemskap, avtal, och lagar som åligger kommunerna.

Uppdraget har genomförts i dialog med representanter från förvaltningar, bolag, kommunstyrelsens råd samt ungdomsfullmäktige. Sammanfattningsvis visar dialogerna med de olika grupperingarna i staden att behoven är att: samordna program och planer med genomförandet av grunduppdraget, bevara intentioner, säkra kunskap i området, stärka former för implementering och samverkan internt och externt samt underlätta uppföljning. Rådets representanter ser behov av specifika program och planer som synliggör grupperns livsvillkor utifrån rättighetsperspektiv. Ungdomsfullmäktige ser att barnrättsplanen innehåller rättigheter som är viktiga utifrån att barnkonventionen är lag.

Genom omvärldsbevakning har erfarenheter av arbetet med uppdragets fokusfrågor inhämtats. Sammanfattningsvis finns det olika sätt att omhänderta den komplexa frågan om styrning av de områden som uppdraget omfattar. Det krävs bland annat att verksamheter har stödstrukturer och att dessa långsiktiga frågor kopplas in mot ordinarie processer i implementering och uppföljning. Förändringar kan användas för kraftsamling och utveckling av området. De visar exempel på övergripande styrning utifrån Agenda 2030, hållbar utveckling/dimensioner och/eller mänskliga rättigheter.

Utifrån utredningens resultat gör stadsledningskontoret en samlad analys med slutsatser. En form för övergripande styrning har identifierats som bedöms kräva ytterligare utredning för att kunna omsättas i staden. Slutsatsen blir att det finns förutsättningar för samordning med bibehållna intentioner för uppdragets program och planer inom folkhälsa och jämlikhet respektive program och planer inom mänskliga rättigheter. Det kan göras stegvis, för att säkerställa intentionerna i planerna. Analysen prövar också hur en mer långsiktig styrning kan utformas för mänskliga rättigheter. Utmaningen blir då att bibehålla de intentioner som finns idag i stadens program och planer samt hur omfattande ett sådant program bör vara. Vidare redovisas generella och bärande förutsättningar för framdrift i arbetet med program och planer.

2 Uppdrag, utgångspunkter och metod

2.1 Uppdraget

I denna rapport redovisas stadsledningskontorets svar på kommunfullmäktiges uppdrag 2020-12-10 § 20 till kommunstyrelsen om att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår.

Utredningen utgår från och fördjupar delar av det som kartläggningen från 2020 visade på, bland annat att utröna möjligheterna att minska antalet program och planer och identifiera vilka styrande dokument som är mest ändamålsenliga inom det studerade området, kopplingen till reglerande styrande dokument och hur tvärssektoriella frågor bäst tas om hand i styrningen.

2.2 Bakgrund

I januari 2017 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument som gäller för både styrelser och nämnder. Den har till syfte att öka tydligheten i användandet och utformandet av styrande dokument. Riktlinjen ska säkerställa att staden inte har fler styrande dokument än vad som behövs för att styra verksamheten.

Kommunstyrelsen fick i samband med kommunfullmäktiges budget för 2020 uppdraget att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden. I kartläggningen konstaterades bland annat att mängden program och planer inom det som kan kallas sociala dimensionen har vuxit de senaste åren.

Kartläggningen visade att mängd och struktur medför svårigheter att få genomslag och åstadkomma resultat i enlighet med intentionerna i program och planer:

- stadens organisation har svårt att få en överblick över styrningen och det som behöver genomföras
- antalet program och planer gör att det uppstår parallella spår och att mottagande chefer och medarbetare upplever att liknande krav styrs in från nationell- regional- och lokal nivå
- många specialister och nyckelpersoner är engagerade i stödjande insatser över tid, både internt och i samverkan och samråd med externa parter och

allmänheten. Kartläggningen ser att det kan finnas risk för konkurrens om resurser

2.3 Omfattning

Utredningens primära fokus är stadsövergripande program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter där funktionshinder¹ ingår. De redovisas i bilagan under rubriken Planerande styrande dokument med primärt fokus för utredningen. Även reglerande styrande dokument med koppling till området redovisas i bilagan i punktlista.

Kartläggningen 2020 hade ett analysverktyg i form av styrmiljöbilder för program och planer inom området folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter. I denna utredning har, efter genomlysning för att finna fram till intentioner, gjorts en uppdelning till två styrmiljöbilder som analysunderlag, den ena omfattar folkhälsa och jämlikhet och den andra omfattar mänskliga rättigheter.

2.4 Relaterade uppdrag och avgränsningar

Utifrån kartläggningen 2020 så beslutade kommunfullmäktige om ytterligare två uppdrag, ett om besöksnäring- och näringslivstrategiska program, som har redovisats och förklarats fullgjort av kommunfullmäktige den 2021-09-16 § 20, och ett om program och planer inom strategisk stadsplanering, som har genomförts parallellt och samordnat med denna utredning. Uppdraget planeras att redovisas våren 2022.

Under arbetet med uppdraget har andra stadenövergripande styrande dokument i relaterade områden varit under framtagande, där avstämningar skett, med bedömningen att uppdragen inte haft direkta beroenden. Det gäller främst inom trygghetsområdet där ett brett arbete är pågående med Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026 och Handlingsplan för att staden inte ska ha några utsatta områden 2025. Dessa planer och program har inte hanterats inom föreliggande utredning.

I kommunfullmäktiges budget 2022 finns till kommunstyrelsen uppdrag om att uppdatera policyn kring drogbekämpning för en nollvision mot droger.

Sedan tidigare finns ett pågående uppdrag om ANDT-program (kommunstyrelsen 2017-01-11 § 14) som både kartläggningen 2020 och denna utredning bedömer har en koppling till stadens folkhälsoprogram.

Årligen genomförs aktualitetsprövningar av stadens styrande dokument. Det senaste redovisningen har beaktats i denna utredning.

¹ I utredningen omnämns området för folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

2.5 Utgångspunkter

Den tidigare kartläggningen gjorde den preliminära värderingen att det finns förutsättningar för samordning eftersom flera program och planer innehåller likartade, övergripande intentioner men att angreppssätten kan variera. Det låg till grund för förslaget till fördjupade analyser för att ta ställning till om innehåll i program och planer kan omorganiseras för att ge organisationen bättre förutsättningar att åstadkomma förändring.

Centralt i uppdraget är bedömningen av om förutsättningar råder eller saknas. Utgångspunkten är kopplad till huruvida det får positiva effekter för efterlevnad och resultat. Att förutsättningarna stärks för att integrera styrningen i grunduppdragen och ordinarie verksamhet, är också en väsentlig bedömningsaspekt.

Motiven till att rekommendera samordning kan också grunda sig på risker för negativa effekter av uppdelad styrning till exempel att det uppstår trängsel och konkurrens mellan snarlika mål, strategier och åtgärder; konkurrens om fokus, stödresurser och kompetens.

I genomlysningen har ett antal faktorer beaktats för att hitta fram till eventuella svar om förutsättningar för samordning:

- intentionernas nivå (övergripande, specifik), karaktär och målgrupp. (se förklaring nedan)
- stadens skyldighet kopplat till mångfald, rättighetsbärare
- giltighetstiden per program och plan
- resultat av uppföljningar
- behov av revideringar bland annat utifrån aktualitetsprövningar
- följsamhet gentemot riktlinjen för styrande dokument och förändrad nationell styrning
- kopplingar till krav genom medlemskap, avtal och lagar som åligger kommunerna
- stadenövergripande eller verksamhetsspecifikt omfång

I uppdraget har också program och planers innehåll som kan tänkas omhändertaras på annat sätt eller plats identifierats: kunskapsunderlag och direkta citat av lagtexter bör kunna läggas i kunskapsplattform, direkta arbetsgivaranknutna frågor kan få större framdrift om dessa kopplas till HR.

Uppdragets definition av intention är att det fångas genom syfte, mål, målgrupp och bärande begrepp (exempelvis vad respektive program och plan inom området strävar efter att uppnå, inom vilka områden och olika målgrupper). Redovisningen av intentionerna för program och planer samt uppföljningar som hittills genomförts återfinns i sammandrag i bilagan.

2.6 Metod

Uppdraget har en utredande ansats och har genomförts i dialog med förvaltningar, bolag, kommunstyrelsens råd och ungdomsfullmäktige. Metoden har så långt som möjligt tillvaratagit relevanta aktörers kunskaper och erfarenheter.

För att kunna analysera förutsättningarna för samordning av program och planer har utredningen omfattat att:

- genomlysna och analysera befintliga program och planer på området
- identifiera intentioner i respektive dokument
- kategorisering av innehållet enligt strukturen som följer riktlinjen för styrande dokument
- på en övergripande nivå, gå igenom internationell-, nationell- och regional styrning med inverkan på folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter
- inhämta erfarenheter av att leda och styra i nuvarande styrmiljö
- ta del av resultat från uppföljningar av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter
- inhämta lärdomar från andra om hur de organiserat och format sin styrning inom området
- analysera hur tvärssektoriella frågor bäst tas om hand i styrningen, utifrån kommunens rådighet och med utgångsläget i nuvarande styrande dokument
- genomföra omvärldsbevakande aktiviteter och inläsning av underlag

3 Styrning med bäring på området

Program och planer inom området folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter har en koppling så väl till internationell, nationell och regional styrning. Nedan redogörs för dessa i form av konventioner, lagstiftning, strategier och andra former av målsättningar samt nationella politiska viljeinriktningar som har bäring för dessa program och planer och där kommunen har rådighet att lokalt genomföra dessa.

3.1 Internationell styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna

FN:s generalförsamling antog den 10 december år 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Förklaringen definierar vilka de grundläggande mänskliga rättigheterna som universella fri- och rättigheter. Artiklarna behandlar både sådant som alla har rätt till, som frihet och utbildning, och sådant som alla har rätt att vara fri från, som slaveri och tortyr. Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Var och en är berättigad till alla de rättigheter och friheter som uttalas i denna förklaring utan åtskillnad av något

slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Till den allmänna förklaringen finns av Sverige antagna eller ratificerade konventioner mellan åren 1971–2008:

- Konventionen om barnets rättigheter
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering
- Konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor
- Konventionen om sociala och kulturella rättigheter
- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter
- Konventionen mot tortyr och andra grym, omänskliga eller förnedrande behandlingar eller bestraffningar

I januari 2020 granskades ² Sverige som fick beröm för sitt starka engagemang i kampen för att stärka de mänskliga rättigheterna. De rekommendationer som Sverige fick handlade bland annat om att stärka arbetet mot rasism, diskriminering och hatbrott samt att stärka skyddet av rättigheter för kvinnor, barn, migranter, nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning. Sverige bildar 2022 ett nationellt institut för mänskliga rättigheter³.

Europeiska konventionen om skydd för mänskliga rättigheter

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna antogs år 2000 och har varit rättsligt bindande sedan 2009. Stadgan fastställer de rättigheter som är bindande för EU:s institutioner, organ, och byråer samt för medlemsstaterna när de tillämpar EU-rätten. Artikel 1 slår fast att medlemsstaterna har skyldighet att respektera de mänskliga rättigheterna. De fördragsslutande parterna skall garantera var och en, som befinner sig under deras jurisdiktion, de fri- och rättigheter som anges i denna konvention.

Agenda 2030

Agenda 2030 med 17 globala mål ⁴för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Sverige har sedan 2020 utökat sitt arbete för att ingen ska lämnas utanför. Det har antagits sju huvudbudskap⁵ för detta arbete: Förverkligande av mänskliga rättigheter och jämställdhet, stärkt egenmakt och deltagande, främjande av omställningen till resurseffektiva, motståndskraftiga och klimatneutrala ekonomier, främjande av fattigdomsminskning på många olika plan, främjande av dialog mellan arbetsmarknadens parter och av anständigt arbete, stegvis förverkligande av socialt skydd för alla, bättre data och övervakning.

² [response-from-the-swedish-government-regarding-upr-recommendations.pdf](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/01/response-from-the-swedish-government-regarding-upr-recommendations.pdf) (regeringen.se)

³ Institutet för mänskliga rättigheter (regeringen.se) prop 2020/21: 143

⁴ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

⁵ <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/07/sverige-utokar-sitt-arbete-for-att-ingen-ska-lamnas-utanfor/>

3.2 Nationell lagstiftning, strategier och politikområden

I detta avsnitt redogörs för en del av den styrning som finns på nationell nivå som har bäring på det arbete som görs på kommunal nivå inom områdena folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Sverige har fyra grundlagar som står över alla andra lagar och reglerar hur Sverige ska styras och skyddar demokratin. Regeringsformen är den lagstiftning som på ett väldigt övergripande plan omsätter både FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner samt europakonventionen till nationell lagstiftning om det allmännas ansvar. Kommuner styrs av lagstiftning som bland annat skollagen, lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, socialtjänstlagen, plan- och bygglagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Kommunen har också att förhålla sig till exempel till arbetsmiljölagen utifrån sitt arbetsgivaransvar. För de områden som uppdragets program och planer omfattar finns ett flertal politikområden som till exempel folkhälsopolitiken, jämställdhetspolitiken, minoritetspolitiken och funktionshinderspolitiken. Utöver politikområden finns tillhörande strategier som till exempel Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 samt strategi för romsk inkludering 2012–2032. I bilagan kopplas denna styrning till respektive program och plan. För uppdraget har identifierats lagstiftning som är tvärsektoriell eller som reglerar att kommunen behöver ha mål och riktlinjer.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk innefattar judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetslagen trädde i kraft 2010 och förstärktes 2019. Av lagen framgår att kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Lagen innehåller bestämmelser om att kommuner och regioner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter, och att det allmänna ska främja minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur.

Diskrimineringslagen syftar till att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen ställer även krav på att arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta systematiskt för att förebygga och förhindra diskriminering, så kallade aktiva åtgärder.

3.3 Regional styrning/stöd

Inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter finns regionalt arbete med styrning och stöd, varav en del redovisas under denna rubrik. För styrning utifrån regional nivå kopplat till respektive program och plan, se bilagan. Folkhälsoarbetet organiseras till stor del genom regionala avtal, handlingsplan och överenskommelser med Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen och Göteborgsregionen. Samarbetet sker i strategiska frågor som definieras som

länsövergripande bland annat inom hälso- och sjukvård, omsorg och socialtjänst vilka i huvudsak rör suicid samt missbruk och beroende. Sedan 2016 finns en strukturerad samverkan mellan huvudmännen i Västra Götaland (VGR) inom området psykisk hälsa. Det följer av ett nationellt krav för att erhålla statsbidrag. Ett exempel är även samverkan inom Göteborgsregionen (GR)/Västkom: Överenskommelse om samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med missbruk av alkohol och droger och spel om pengar.

Göteborgs Stad ingår i ett samverkansavtal om folkhälsoinsatser med Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd. Nuvarande avtal gäller 2021–2022. Syftet med avtalet är att samla och stärka det lokala folkhälsoarbetet med särskild inriktning på det gemensamma arbetet mellan parterna.

Länsstyrelsen har uppdrag inom mer specifika frågor kopplat till folkhälsoområdet exempelvis ANDTS (Alkohol, narkotika, droger, tobak och spel). Länsstyrelsen har också uppdrag att stötta kommunerna i genomförandet av rättighetsbaserade frågor bland annat genom kunskapshöjande åtgärder, kartläggning och direkt stöd till kommunerna att genomföra politikens mål på en lokal nivå.

På regional nivå finns handlingsplan för suicidpreventionen 2020 - 2025 och regionala jämställdhetsstrategin Jämställt Västra Götaland 2019 - 2022. Dessa fungerar som kunskapsunderlag, utgångspunkter för samverkan och kommunernas lokala handlingsplaner.

3.4 Stadens styrning

Den politiska viljan uttrycks övergripande genom kommunfullmäktiges budget, reglementen, ägardirektiv samt planerande och reglerande styrande dokument som visioner, program och planer samt policy, riktlinjer och regler. Dessutom fattas löpande beslut och uppdrag som fördelas till nämnder och styrelser.

Reglementen och ägardirektiv

Reglementet är det dokument där kommunfullmäktige ska ange en nämnds ändamål, grunduppdrag, ansvarsområde och regler för nämndens verksamhet. I nämndernas reglementen uttrycks att uppdragen ska utföras utifrån en grundsyn om mänskliga rättigheter och motverka diskriminering. Alla nämnder ska driva ett integrerat och proaktivt hållbarhetsarbete som syftar till att uppnå målen i Agenda 2030. Vidare står det att en hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Hållbar utveckling består av tre dimensioner som samspelar och stödjer varandra; social hållbarhet, ekologiska hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

Enligt ägardirektiven ska bolagen utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot alla former av diskriminering. De ska vidare vara föredömen i jämställdhets- och

mångfaldsarbetet. För Göteborgs Stad som ägare är det av särskild vikt att bolagen arbetar för en sund och säker arbetsmiljö, respekt för mänskliga rättigheter samt goda och anständiga arbetsvillkor. Hela staden-nytta och helhetssyn ska genomsyra bolagets verksamhet.

Styrande dokument

Genom riktade styrande dokument fastställer fullmäktige uppdrag och befogenheter för nämnd, styrelse, kommunalförbund med flera. Styrande dokument utgör en del som uttrycker den politiska viljan samt konkretiserar tillämpning av lagstiftning, konventioner och andra författningar. De styrande dokumenten utformas för att ge vägledning i en stor organisation, för att ge inriktning till verksamheten att göra rätt saker på rätt sätt. Förutom kommunfullmäktiges budget finns också ett antal program och planer som anger den förändring och förflyttning framåt som fullmäktige beslutat. Detta sker genom planerande och reglerande styrande dokument.

Planerande dokument kan vara av mycket långsiktig eller kortsiktig karaktär, vilket bilden illustrerar.

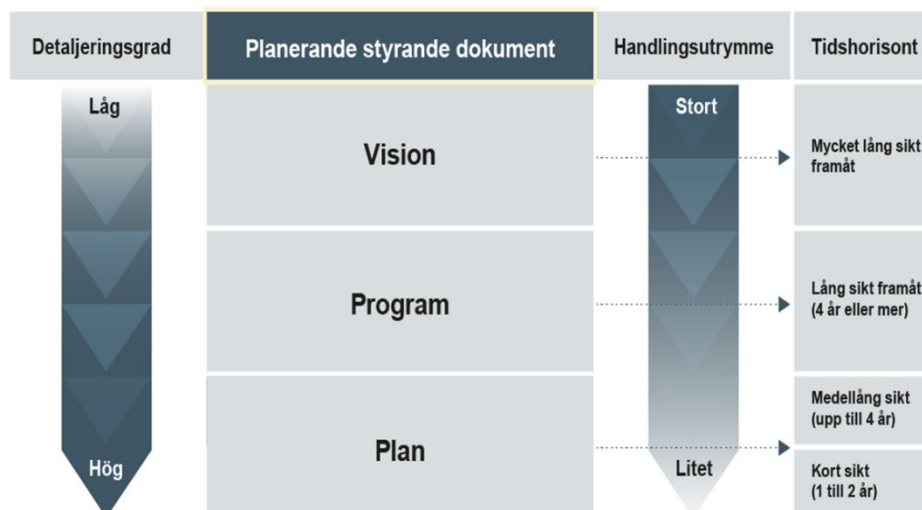

Illustration av planerande styrande dokument som omfattar vision, program och plan med varierande planerings och tidshorisont

Reglerande styrande dokument är ett samlingsbegrepp för Göteborg Stads normgivande styrning. Dessa anger hur stadens medarbetare ska handla här och nu, i det vardagliga agerandet, i enlighet med förhållningssätt, regelverk och för att Göteborgs invånare, brukare och kunder ska få likvärdig service. De reglerande dokumenten består av policy, riktlinjer, regel, anvisning, rutin och instruktion.

4 Redovisning av resultat

Här redogörs för vad som framkommit i:

- genomlysning av program och planer inom området

- dialoger med offentliga aktörer så som departement, statlig myndighet och andra kommuner
- dialoger med förvaltningar och bolag
- dialoger med representanter från kommunstyrelsens råd och ungdomsfullmäktige

I genomförda dialoger har frågor ställts på likartat sätt om möjlighet till samordning respektive risker med att samordna program och planer inom de områden som uppdraget omfattar i form av folkhälsa, jämlikhet samt mänskliga rättigheter.

4.1 Genomlysning av program och planer inom uppdraget

Genomlysning av uppdragets program och planer finns i sin helhet i bilagan och redovisar respektive dokumentens syfte, målgrupp, mål, bärande begrepp, vilka nämnder och styrelser som omfattas, internationell- nationell- och regional styrning, organisering i staden med bäring på programmet samt eventuell uppföljning och utredningens sammanfattande reflektioner. Utifrån utredningens utgångspunkter, avsnitt 2.5, genomfördes genomlysningen för att svara på om det finns förutsättningar för samordning och bibehållna intentioner.

Genomlysningen har sammanfattningsvis sett att intentionerna per program och plan har kunnat identifieras genom syfte, mål, målgrupp och bärande begrepp. Det har medfört möjlighet att jämföra intentionerna mellan respektive program och plan för att se förutsättningar för samordning. I analysen har olika logiker identifierats mellan folkhälsa och jämlikhet som ett arbete som lutar sig mot politiskt antagna mål, medan arbetet med mänskliga rättigheter och konventioner bygger på folkrätt och individens rättigheter gentemot staten. Eftersom både folkhälsa och jämlikhet också har en grund i de mänskliga rättigheterna så finns det ingen exakt skiljelinje men är ett sätt för att sortera och underlätta att se ytterligare mönster och förutsättningar för samordning av stadens program och planer inom området.

Utredningen konstaterar vidare att programmens giltighetstid löper fram till och med 2026 och planernas giltighet löper ut i spannet 2022 till 2024. Dessa brytpunkter kan medföra lämpliga tidpunkter för att genomföra eventuella förändringar inom uppdragets program och planer.

I genomlysningen redovisas de resultat som har kommit utifrån genomförda uppföljningar eller utvärderingar av respektive program och plan, för de dokument där uppföljningar genomförts. På flera områden bedöms genomförandet av planerna gå långsamt och att det finns svårigheter med implementeringen i ordinarie arbetsprocesser. I genomförda uppföljningar har framkommit att förvaltningar och bolag ser ett behov av stödresurser i arbetet med styrdokumentet och ett behov av att se hur närliggande planer kopplar till varandra. Vidare visar uppföljningar att det behövs utveckling av indikatorer som kan följas över tid.

Några av de program och planer som uppdraget omfattar har behov av revideringar. Detta har redovisats i samband med de årliga aktualitetsprövningarna. Det handlar bland annat om behov av följsamhet gentemot riktlinjen för styrande dokument i form av att läggas i den mall som nu finns för lika utseende samt att uppdateras mot förändrad nationell styrning.

En eventuell samordning av program och planer behöver förhålla sig till att vissa av de styrande dokumenten finns till följd av bland annat krav genom medlemskap, avtal, bland annat med VGR, och lagar som åligger kommunerna.

Då en ny nämndorganisation trädde i kraft 2021 bör en ny bedömning kunna göras av några planer som har ett mer verksamhets specifikt omfång. På så sätt kan det minska antalet i den stadenövergripande styrningen och samtidigt kan nämnderna själva ha möjlighet att finna rätt form för styrning.

Flera av de genomlysta dokumenten innehåller omfattande kunskapsunderlag och direkta återgivelser av lagtext, vilket både bidrar till att de blir inaktuella och överskuggar det som planen/programmet har som avsikt att styra. Detta är dels kopplat till att dokumenten är framtagna längre tillbaka i tiden.

Flera av planerna/programmen innehåller delar som är direkt arbetsgivaranknutna frågor, vilket är en aspekt att värdera vidare, huruvida arbetsgivaranknutna frågor får bäst framdrift som delar av generella planer/program inom flera områden eller mer riktat på annat sätt.

4.2 Dialoger med förvaltningar och bolag

Nedan följer en sammanfattning av synpunkter som framkommit i dialog med olika roller inom förvaltningar och bolag där kapitlet avslutas med en summering av vad de ser som fördelar och risker med sammanslagning av program och planer.

Samordna program och planer och koppling till förvaltningar och bolags grunduppdrag

Fördelen med att få ihop planer och program så mycket som möjligt och koppla det till vad som ligger i grunduppdraget lyftes i dialogerna. Med en stor mängd av program och planer upplevs det som svårt att fokusera och styra in till kärnverksamhetens grunduppdrag, också utifrån att många program och planer innehåller liknande inriktningar vilket gör det svårt för verksamheten att förstå styrsignalen. Det uttrycks också ett behov av att prioritera i genomförandet av program och planer, och att erfarenheten är att när det finns stöd i budgeten för genomförande av program och plan så prioriteras frågan högre.

Bevara intentioner

I dialogerna har synpunkter framkommit om att det vid en eventuell samordning av program och planer behöver beaktas att viktiga frågor eller intentioner inte faller bort.

Former för implementering, organisering och samverkan

Förvaltningar och bolag uttrycker att de behöver bli bättre på att ta sig an och implementera program och planer i den ordinarie verksamheten. Om program och planer implementeras i verksamheterna leder det till handling som ger effekt för målgrupperna. Frågor har vidare lyfts om behov av roller inom förvaltningarna som stödjer genomförande av program och planer. Organisation och samverkan kan vara utmanande och behöver sitt eget utrymme bland annat för att hitta vägar framåt där ansvaret är delat som i de tvärsektoriella frågorna. Vidare lyfts ett behov av vikten att frågan finns i styrning- och ledningsforum på så väl stadenövergripande som nämnds- och bolagsnivå.

Behov av kunskap och stödfunktion

Frågan kring behovet av stödfunktioner med expertkunskap inom olika områden har lyfts i dialogerna, på förvaltnings och bolagsnivå och på övergripande nivå, bland annat med funktionen att tillse att frågor inte osynliggörs eller tappas bort, och för att stötta med framdrift i tvärgående frågor i de nämnder och styrelser som inte har direkt kontakt med olika målgrupper. Det har också framförts att mera kunskap om rättighetslagstiftning generellt kan göra att behovet av program och planer minskar.

I dialogerna lyftes ett gott exempel i funktionshindersombudsmannen som ger stöd och råd i arbetet med hur programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning kan omsättas.

Underlätta uppföljningen

Uppföljning har också tagits upp i dialogerna, och hur uppföljning av program och planer kan kopplas till ordinarie uppföljningsprocess samt till en tidplan när olika uppgifter/uppföljningar ska redovisas, i exempelvis Stratstys.

Behov av revideringar

I dialogerna konstateras att program och planer är skapade i olika tider och ser därmed olika ut. Det uttrycks som önskvärt med ett mer ensat utformande, enligt riktlinjen för styrande dokument, och mindre omfattningsrika program och planer för att underlätta implementering och uppföljning. Det lyfts också att det ibland kan passa bättre med exempelvis en riktlinje istället för plan eller program.

Övergripande ramverk och helhet

Det lyfts vidare ett behov av mer övergripande program då planerna upplevs för detaljerade. Nämnder och styrelser behöver ges utrymme att bedöma aktiviteter och insatser som ger effekt och framdrift inom ett område. I dialogerna har framkommit förslag om att pröva att ha Agenda 2030 som ramverk, som greppar över de tre dimensionerna och då behöver mänskliga rättigheter kopplas till hållbarhet.

Framförda fördelar med att slå ihop program och planer inom området:

Mer lättöverskådligt

I dialogerna uppfattas en sammanslagning under ett och samma paraply som positivt och gör det mer lättöversiktligt. Samma struktur på program och planer

ger ökad tydlighet och visar på hur folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter hör ihop.

Når längre

I dialogen framkom det att genom att förenkla når staden längre i sitt arbete och kan göra en gemensam kraftsamling. Antagandet är att färre mål och uppdrag sannolikt medför att fler av dessa blir genomförda. Förvaltningar och bolag efterlyser i dialogen prioriteringar kring vilka frågor som är de viktigaste att jobba med vid olika tidpunkter.

I relation till grunduppdraget

I dialogen ser förvaltningar och bolag att en sammanslagning av program och planer måste kompletteras med vilken funktion programmen ska ha i relation till respektive grunduppdrag. En sak som förs fram i dialogen är att om man utvecklar rättighetsfrågorna i kapitel 1 i reglemente och ägardirektiv skulle det kunna prövas om det kan ersätta program och planer.

Gemensam kunskapsbas

I dialogen framförs även att det behövs en högre kunskapsnivå i förvaltningar och bolag kring dessa frågor, men även kring hur områdena hänger ihop. De anser att en gemensam kunskapsbas skulle kunna underlätta att information delas i staden. Förvaltningar och bolag önskar att det görs flera stadenövergripande behovsanalyser utifrån program och planer i området, och som förvaltningar och bolag kan ta del av.

Förenkla och effektivisera uppföljningen

Förvaltningar och bolag påpekar i dialogen behovet av att slå ihop och förenkla uppföljningen av program och planer, vilket de menar skulle spara resurser och i slutändan ger en bättre styrinformation till politiken.

Goda exempel som framförts av förvaltningar och bolag i dialogen

Arbetet med att ta fram miljö- och klimatprogrammet har följts av ett gemensamt miljöledningssystem som alla förvaltningar och bolag ska implementera i sin verksamhet. Det ska bidra till att mål och strategier fokuseras, genomförs och följs upp. Inom arbetet med jämlik stad finns grupperingar och samverkan som stöttar implementering och genomförande.

Risker med att slå ihop program och planer inom området

I dialogen framför förvaltningar och bolag att om alla program och planer slås ihop finns en risk att någon eller några grupper eller frågor tappas bort på vägen. Sammanslagningen får inte innebära att perspektiven försvinner. Vidare anses det att det finns en risk att det blir för övergripande och generell styrning och att lokala behov tappas bort. Dialogen fångar också att det finns risk att program och planer inte blir tillräckligt konkreta. En allt för generell styrning kan bli otydlig och riskera att det görs olika tolkningar som i sin tur kan medföra en minskad likabehandling i staden. Slutligen lyfter förvaltningar och bolag att det finns behov av stödfunktioner med expertkompetens för att motverka att frågor tappas bort eller att grupper kan bli osynliggjorda.

4.3 Dialog med representanter från råden

I uppdraget har information om uppdraget lämnats till kommunstyrelsens olika råd, vilka har ombetts att utse representanter till två möten. Dialogerna har haft frågeställningar om bärande begrepp/intentionen i respektive program och plan, hur respektive program/plan stärker frågan den omfattar och fördelar respektive risker med samordning. Resultatet sammanfattas enligt följande:

- I det fall frågor/grupper/perspektiv inte omnämns i generella program/planer/styrande dokument så är uppfattningen att de blir osynliggjorda och ansvarsutkrävande är i princip omöjligt. Enligt de synpunkter som framförts innebär det att gruppernas rättigheter riskerar att försvinna i det allmänna grunduppdraget, och att specifika styrdokument är nödvändiga för att marginaliserade grupper ska få sina rättigheter synliggjorda. Rådets representanter ser inte att det går att ta bort specifika planer och program som fångar olika gruppernas livsvillkor.
- Det lyfts att staden istället behöver finna en bra struktur för att jobba med frågorna och att tydliggöra hur de hänger ihop, samt följa upp för att synliggöra vad som genomförts.
- Att minska antalet program och planer är inte nyckeln när det gäller framdrift. De mänskliga rättigheterna behöver tillgodoses. Det lyftes att mänskliga rättighetsperspektiv behöver in i alla program och planer och tydligt skrivas ut i strategier och insatser, inte bara i en övergripande inledande text.
- I mötet med staden ser rådets representanter att det behövs kompetens, stödfunktioner och resurser för att nå förändring i praktiken.
- En fördel med samordning av program och planer kan vara om staden då får med alla gruppernas frågor tydligt i generella program och planer. Därmed tydliggörs att området innehåller en mångfald av perspektiv som behöver ses i ljuset av varandra.
- En risk som framförs med en samordning är att information tappas och att förståelsen för olika begrepp blir otydligare.
- Det lyftes också att grupper som tillhör någon av diskrimineringsgrunderna inte omfattas tydligt i arbetet med jämlik stad. Detsamma gäller även andra generellt utformade program och planer.

4.4 Dialog med ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp

I två möten har representanter från ungdomsfullmäktiges utskott barnrättsgruppen bidragit med synpunkter på motsvarande sätt som rådets representanter. Frågan knyter an till den barnrättsplan som kommunstyrelsen beslutade att remittera till förvaltningar och bolag under hösten 2021 och som återredovisas till kommunstyrelsen februari 2022. Ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp har varit delaktiga i arbetet med framtagandet av barnrättsplanen, där målet att stärka barns rättigheter genom systematiskt arbete. Planen har sin utgångspunkt i barnkonventionens grundprinciper som uttrycks i de fyra artiklar

2, 3, 6 och 12. Utöver dessa artiklar så är fokus i planen fritid, trygghet, hälsa och utbildning.

I dialogen var frågeställningarna om vilka fördelar som finns med att slå ihop program och planer samt vilka risker som finns med samordning. Resultatet sammanfattas enligt följande:

- Representanter från ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp ser att alla olika grupper tycker att det egna programmet eller planen är den viktigaste, men att en hopslagning behövs. De framför att det inte är säkert att frågorna blir mer uppmärksammade om de är i ett eget spår om dokumenten inte läses. Därför kan det vara fördel att ha en del av frågorna i ett samlat dokument, om det innebär att det dokumentet får större spridning och uppmärksamhet. Det är alltså bättre att få in färre delar i ett program som fler läser, än många delar i ett dokument som få läser.
- Det kan vara en fördel att all information är samlad på en och samma plats, men det måste slås ihop på ett sätt så det blir lättare att förstå, läsa och ta till sig. Istället för att ta bort planer framförs att ha dem kvar men göra dem enkla och väldigt tydliga.
- Det framförs att om ett område inte har en egen plan så får det inte lika stor uppmärksamhet och effekt och att en målgrupp riskerar att förminska om frågorna hamnar under samlingsbegreppet mänskliga rättigheter.
- Om mänskliga rättigheter slås ihop till ett dokument så framförs att det är viktigt att tydliggöra skillnaderna i respektive målgrupps rättigheter - barnet har fler rättigheter och därför är det en fara om barns rätt blir en delmängd av mänskliga rättigheter. Barnets särskilda rättigheter behöver synas, inte bara som generella mänskliga rättigheter. Det framförs att det då inte blir ett lika viktigt område som det är nu, utifrån att barnkonventionen är svensk lag sedan 2020.

4.5 Lärdomar från andra

I utredningen har en översiktlig omvärldsbevakning genomförts om hur tvärsektoriella frågor tas omhand i styrning, utifrån ett antal aktörer i form av exempelvis vision, program, plan eller strategi på nationell, regional och lokal nivå.

Socialdepartementet

För att förtydliga och minska komplexiteten har Socialdepartementet sett över vilka nödvändiga perspektiv och begrepp som ska användas. Det kan underlätta genomförandet och göra det lättare för var och en att komma ihåg vilka begrepp och perspektiv som arbetet ska utföras utifrån.

Socialdepartementet förespråkar en övergripande styrning som verksamheterna sedan kunna koppla sina verksamhetsplaner till. Det kan till exempel ske genom en övergripande strategi som andra styrande dokument kan haka på. Här nämndes social hållbarhet, de tre dimensionerna eller Agenda 2030 som möjlig övergripande styrning att bygga vidare på.

I arbetet behöver mål och resurser definieras och det behövs en form för genomförandet så att de som driver arbetet för olika dokument kan mötas och samordna arbetet. Styrande dokument och dess effekter behöver följas upp, utvärderas och granskas om önskvärda effekter uppnås och hur dess frågor integrerats i verksamheterna. Uppföljningen behöver innehålla mer än enbart kvantitativa data, och lyftas till relevanta beslutsfattare för att visa på behov av ytterligare åtgärder. Det framförs också att det är viktigt att avsluta styrningen när den inte längre är relevant för att undvika att skapa trängsel.

Det behövs en avvägning mellan förhållandet kortsiktig styrning och behovet av långsiktig planering för frågor som är i behov av ett ständigt pågående arbete som till exempel att omsätta de mänskliga rättigheterna.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen betonar vikten av att utifrån identifierade behov hitta fram till rätt nivå av styrning. Det är också viktigt att skilja på sådant som verksamheterna måste göra och sådant som är en ambitionshöjning, med riktmärket att, så långt möjligt, integrera frågorna i ordinarie processer.

I samtalet framförs ett förslag om angreppssätt som innebär att: utgå ifrån en nulägesanalys som bas, ta fasta på nationella mål, planera aktiviteter om vad som behöver utvecklas, mäta och följa upp genom korta och långsiktiga lokala mått. Vikten av att ha en dialog med civilsamhället i uppföljningen betonas.

Tvärgående frågor bör handla om att underlätta för verksamheterna som ska omsätta detta i handling för målgrupper snarare än att förenkla styrningen. För att skapa kännedom och ägandeskap i styrningen kan exempelvis kommunikativa visualiseringar av styrande dokument användas, där visualisering för Agenda 2030 anges som ett gott exempel. Att skapa samordning i delar där det finns gemensamma nämnare/generiska strukturer framhålls, och att hålla isär vad, varför och hur.

Tillgång till stödstrukturer kan vara avgörande för att hålla styrningen aktuell samt för att ha handlingsberedskap. Checklistor kan också underlätta då allt inte behöver vara i form av program och planer, utan så långt möjligt integrera styrdokumenterna i ordinarie processerna. Förändringar i den styrning som finns är en ständigt pågående process som behöver hanteras strukturerat.

Länsstyrelsen Västra Götaland

I dialogen med länsstyrelsen lyfts att styrningen ska hjälpa till att identifiera och stärka vad som ska göras i verksamheterna. Hur genomförandet utformas, implementeras och resurssätts är avgörande för ett lyckat resultat. Vikten av att genomförande sker samordnat samt att det behövs stödstrukturer och politiska mandat för att säkra synergier i arbetet lyfts.

Det framhålls att det behövs förståelse för att konventioner och lagstiftning ingår i verksamheternas grunduppdrag. Det finns behov av att beskriva sambandet och hantera uppfattningen av glappet mellan program/planer och grunduppdraget.

Länsstyrelsen erfar att tematisk hantering av perspektiv kan medföra perspektivträngsel och stuprör som riskerar att tynga verksamheterna. Det kan finnas en risk att vissa frågor hamnar i skymundan och att frågor tappas bort om dessa omhändertas i ett gemensamt övergripande program. Det kan även bli svårt att utkräva ansvar för rättighetsbärare. Även om program och planer samordnas och antalet minskas under ett mer övergripande styrdokument så blir det inte per automatik mindre att göra då rättigheterna kvarstår.

Sveriges kommuner och regioner

Sveriges kommuner och regioner (SKR) anordnade ett seminarium kring samordning av horisontella perspektiv som handlar om att tillgodose alla människors grundläggande behov och rättigheter, om att ge invånarna en jämställd och jämlik välfärd. Arbetet med jämställdhet, folkhälsa, mänskliga rättigheter, barnkonventionen och Agenda 2030 hanteras ofta i skilda spår och hanteras på olika sätt i kommuner. SKR har utvecklat stöd för samordning av horisontella perspektiv som presenteras i en matris samt verktyget Prisma. Verktyget visar översiktligt hur barnets rättigheter, folkhälsa, jämställdhet och mänskliga rättigheter förhåller sig till varandra, vad de har gemensamt och vad som skiljer dem åt. Folkhälsa och jämställdhet är ett arbete som lutar sig mot politiskt antagna mål, medan arbetet med mänskliga rättigheter och konventioner bygger på juridiskt bindande konventioner. SKR pekar bland annat på vikten av en aktiv ledning och styrning, som stöder dessa horisontella perspektiv.

Stockholms stad

Stockholms stads arbete med styrande dokument utgår från Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm och budgeten. I budgeten anges att Agenda 2030 ska beaktas i framtagande av styrdokument. Agenda 2030 används som ett verktyg i att driva arbetet framåt. Genom Agenda 2030 förväntas kommunikering underlättas, samverkan stimuleras och stuprör överbryggas.

Stockholm har flera program för olika rättighetsområden där erfarenheten är att det kan uppstå trängsel och konflikter i prioritering i genomförandet. Ansvar för att styra, leda och samordna stadens arbete med mänskliga rättigheter ligger på stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret har fått uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2022 att leda arbetet med att ta fram förslag på ett sammanhållet program för stadens arbete med mänskliga rättigheter som ersätter de program som idag finns.

Arbete med frågor inom sociala dimensionen utgår från områdena social hållbarhet samt mänskliga rättigheter. Inom ramen för social hållbarhet hanteras frågor som rör demokrati och trygghet, arbete och inkomst, boende och stadsmiljö samt uppväxt och utbildning. Det är ett brett område som omfattar flera av stadens verksamheter och där relevanta nätverk tillskapats för att driva arbetet framåt.

Malmö stad

Malmö stad har gjort en genomlysning och revidering av aktuella styrdokument inom rättighetsfrågor. De konstaterar att frågorna är komplexa och att det sällan

finns enkla lösningar. För att underlätta för verksamheten finns det behov av att få ihop perspektiven och skapa förståelse för hur de kan komplettera varandra. Genomlysningen visar på att planer och program ger legitimitet och sätter fokus på frågor. Samtidigt upplevs dessa dokument som parallella spår vid sidan om ordinarie arbete, och det framstår som otydligt vad som egentligen ska styras inom ramen för grunduppdraget. Denna otydlighet i förhållandet till grunduppdrag ses som ett hinder för implementeringen.

Stadskontoret i Malmö har uppdrag att ta fram ett nytt samlat styrdokument för arbetet med rättighetsfrågor i form av en policy för mänskliga rättigheter. Det rör barnets rättigheter, antidiskriminering, jämställdhet och folkhälsa samt hur dessa frågor tydligare kan kopplas till Agenda 2030.

Borås stad

I Borås arbetar stadsledningskansliet för att få ihop styrande dokument i ett arbete som syftar till att uppnå en tydlighet och aktualitet av styrdokument för verksamheterna och rättighetsbärare. I Borås Stad pågår två processer. Dels ett arbete med mänskliga rättigheter, dels processen runt arbete med Socialt hållbart Borås, den senaren har hämtat inspiration från Göteborgs arbete med jämlik stad.

Socialt hållbar Borås har i sin kärna arbete med folkhälsa och jämlikhet. Arbetet har en långsiktig horisont i form av generationsmål. Utöver arbetet med välfärdsbokslut, integrerade uppföljningar pågår ett arbete med att identifiera och säkra en tydlig effektkedja i processarbetet för att ha sikten på hur det i processen säkras önskvärda långsiktiga effekter och identifiera eventuella glapp som uppstår.

Arbetet är påbörjat med att ta fram ett program utifrån de mänskliga rättigheterna som ska kraftsamla i det rättighetsbaserade arbetet som ska utföras i stadens verksamheter. I fokus står exempelvis frågor så som unga, demokrati, jämställdhet, medborgardialog och tillgänglighet. Utöver ett program planeras att ta fram en verksamhetshandbok som stöd för verksamheterna i genomförande.

5 Analys och slutsatser

I utredningens resultat har det framkommit att det finns olika sätt att omhänderta den komplexa frågan om styrning av de områden som uppdraget omfattar. Utifrån utredningens olika resultatdelar från kapitel 4.1 - 4.5 gör stadsledningskontoret en samlad analys med slutsatser. Inledningsvis följer en redogörelse av form för övergripande styrning som i dag bedöms kräva ytterligare utredning för hur det skulle kunna omsättas i staden. Därefter i kapitel 5.2 följer en analys av förutsättningar för samordning med bibehållna intentioner för uppdragets program och planer inom folkhälsa och jämlikhet, där en samordning föreslås. I kapitel 5.3 följer motsvarande analys för program och planer inom mänskliga rättigheter. Stadsledningskontoret bedömer att det finns förutsättningar för samordning där intentionerna kan kvarstå. Det kan göras

stegvis, för att säkerställa intentionerna i planerna. Analysen prövar också hur en mer långsiktig styrning kan utformas. Utmaningen blir då att bibehålla de intentioner som finns idag i stadens program och planer samt hur omfattande ett sådant program bör vara. I kapitel 5.4 redovisas det som utifrån utredningens resultat bedöms utgöra generella och bärande förutsättningar för framdrift i arbetet med program och planer.

5.1 Form för övergripande styrning

En genomgående fråga i utredningen är balansen mellan hur långt det går att gå i samordning mellan olika styrande dokument för att sammantaget minska omfånget, men med bibehållna intentioner. Det är en avvägningsfråga som framkommer i de dialoger som genomförts, men också genom omvärldsbevakning. Innehavet av dokument totalt sett ska minska, men i en klok takt och stegvis, för att resultatet av ett steg kan ha påverkan på hur nästa ska se ut. Därför kan inte utredningen peka på hur slutmålet för styrningen inom området ska se ut, men vilka steg som föreslås härnäst.

Under utredningens gång har förslag framkommit på att ersätta dagens struktur för styrande dokument i staden med en övergripande styrning utifrån till exempel Agenda 2030 eller hållbar utveckling. Gällande det område som studeras i utredningen har stadsledningskontoret mött förslag och frågor om det går att samordna program och planer inom området under ett paraply med ansats att fånga den sociala hållbarheten.

Utredningen utesluter inte att det är en möjlig framtidsbild, även om ett program för hela den sociala dimensionen kan vara för långtgående, med tanke på områdets komplexitet och mångfald. Styrningen inom den ekologiska dimensionen har genomfört en sådan förändringsprocess under de senaste åren vilken har lyfts upp som ett gott exempel. Stadsledningskontoret bedömer att det, även om det var mycket utmaningar även inom det området, var en betydligt enklare styrmiljö att genomföra den typen av förändring i, och ser inte att det går att dra allt för långtgående paralleller till att det skulle gå att gå lika långt inom detta område.

Några exempel som lyfts i dialogerna inom utredningen är ett program för social hållbarhet som då också inkluderar hela eller delar av trygghets- och brottsförebyggande frågor, demokrati, kultur, stadsutveckling, lokalförsörjning, miljö, HR, program eller vision för hållbarhet utifrån de tre dimensionerna eller agenda 2030 som övergripande styrning i ett lokalt perspektiv. Ännu mer långtgående exempel som att efter behovsanalys börja på helt ny styrlogik utifrån stadens förutsättningar inom styrsystemet (styrande dokument, förhållningssätt, organisation, samordning, roller, ansvar och resurser). Dessa alternativ har inte fördjupats i utredningen, dels för att de omfattar bredare frågor än vad som utredningen omfattat, men oaktat det så bedömer stadsledningskontoret också att det behöver göras stegvisa förändringar i styrningen, och att exemplen som återges här behöver övervägas när några steg tagits från där vi står idag. I ett sådant övervägande

handlar det till stor del om hur omfattande program kan vi ha och hantera inom staden och i vilken mån viktiga perspektiv kommer att kunna få utrymme.

Utredningen föreslår inte att gå vidare med detta i dagsläget, utan fortsätter i avsnitt 5.2 och 5.3 med analys av förutsättningar för samordning utifrån de olika logiker som är konstaterade för folkhälsa och jämlikhet respektive mänskliga rättigheter. Båda områdena innehåller komplexa frågor då staden bland annat behöver nå hela befolkningen men också särskilt vissa grupper för att nå jämlikhet och uppfylla konventioner. Program och planer inom folkhälsa och jämlikhet lutar sig i större utsträckning mot politiskt antagna mål, medan program och planer inom mänskliga rättigheter bygger på bindande konventioner.

5.2 Program och planer inom området folkhälsa och jämlikhet

Området omfattar två program och tre planer som har stark koppling till folkhälsa, jämlikhet och avtal med VGR: Folkhälsoprogram, program för en jämlik stad, plan för arbetet med jämlik stad, plan mot etablerat missbruk och beroende samt strategisk plan för suicidprevention. Stadsledningskontoret bedömer att det finns förutsättningar för samordning av dessa där intentionerna kvarstår.

Stadsledningskontoret konstaterar att det finns behov av att revidera folkhälsoprogrammet i enlighet med den gällande nationella folkhälsopolitiken utifrån stadens behov samt anpassning till Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument. Stadsledningskontoret ser att jämlikhetsperspektivet är grundläggande inom folkhälsoområdet. Folkhälsoprogrammet har liknande mål och syfte som program för jämlik stad, se bilagan. I stadens nu gällande folkhälsoprogram syns en viss koppling till mänskliga rättigheter, vilken bör förstärkas ytterligare. Organisering av stadens folkhälsoarbete styrs även av det avtal som finns med VGR samt har relation till frågor som rör suicid, missbruk och beroende.

Program för jämlik stad har fokus på den socioekonomiska ojämlikheten. En organisering finns i staden kring arbetet med programmet på såväl strategisk som operativ nivå. Arbetet delar folkhälsoprogrammets stödstruktur i form av avtal med VGR. I programmet för jämlik stad syns en viss koppling till mänskliga rättigheter. Till program för jämlik stad är knutet plan för jämlik stad som har som huvudfokus att stärka genomförandet av och samverkan inom programmet. Plan och program följer inte stadens riktlinje för styrande dokument vilket behöver åtgärdas i det fortsatta arbetet med samordningen av dokumenten. Båda innehåller delar som utgör kunskapsunderlag.

Stadsledningskontoret konstaterar att de båda programmen utgår ifrån samma logik, utgångspunkt samt gemensamt uttryckta intentioner i form av syfte, mål och målgrupper samt bärande begrepp. Mellan de två nuvarande programmen, program för jämlik stad respektive folkhälsoprogrammet, finns möjlighet att

skapa ytterligare synergier. Genom att se frågorna inom en gemensam kraftsamling för staden, där folkhälsoarbete ges möjlighet att driva på i området på ett starkare sätt och kan därmed bidra med ny energi in i processen. I samband med framtagandet av ett samlat program kan det också med fördel göras en översyn över vilka stadenövergripande planer som blir nödvändiga att ha kvar för området eller istället arbetas in i programmet. Resultaten från dialogerna med representanter från kommunstyrelsens råd visar på att det saknats samråd med målgrupperna i framtagande av program för jämlik stad. I arbetet med ett nytt sammanhållet program går detta att omhänderta. Likaså kan de delar i dagens folkhälsoprogram som har koppling till ett arbetsgivarperspektiv bedömas om det ger mer framdrift i styrande dokument inom HR-området.

Inom området finns plan mot etablerat missbruk och beroende. Planen bedöms vara i behov av revidering. Planen berör socialnämndernas arbete med fokus på samordning av missbruksvården. Stadsledningskontoret avser att värdera och återkomma samlat kring styrande dokument som skulle kunna prövas om de bör lämnas över till berörda nämnder. Denna plan är ett exempel på en sådan plan.

Strategisk plan för suicidprevention 2014–2021 har koppling till folkhälsoarbete och till nationella medel riktad till arbete mot psykisk ohälsa. Planen kopplar an till en regional plan samt avtal med VGR. Vissa delar i planen kopplar till mänskliga rättigheter, där lyfts bland annat barnrätt fram och målgrupper som ska beaktas. Planen fokuserar på att ge verksamheterna ökad kunskap, stärka ordinarie processer, göra hälsofrämjande insatser, samordning, samverkan, uppföljning. Innehållet är en del av folkhälsoarbetet, särskilt med fokus på psykisk ohälsa, där ansvaret delas med regionen. Planen är inte utformad utifrån stadens riktlinje för styrande dokument. Planen innehåller viss del av kunskapsunderlag som kan tjäna på att hållas ner i volym då det försvårar för att skapa en överblick av det som ska genomföras. Planens giltighet löper ut och den behöver omarbetas. I samband med framtagandet av ett samlat program för jämlikt och folkhälsa bör detta ses över.

5.3 Program och planer inom området mänskliga rättigheter

Nedan följer en samlad analys som omfattar det som utredningen ser som område för mänskliga rättigheter. Det omfattar ett program: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 samt tio planer som framgår av punktlista nedan:

- Göteborgs Stads handlingsplan för arbetet med mänskliga rättigheter
- Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017-2022
- Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023

- Göteborgs Stads plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019-2022
- Göteborgs Stads plan för åldersvänliga Göteborg 2021-2024
- Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023

Två planer är under revidering respektive framtagande:

- Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020-2023
- Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024

Området och dess program och planer omfattar frågor som är komplexa i det att de ska omfatta alla medborgare och inte frånse individers och gruppers rättigheter, samt följa lagstiftning och konventioner som översätts inom kommunens rådighet som skyldighetsbärare. Dessa frågor är tvärspektoriella och medför behov av tvärspektoriella angreppssätt. Frågorna kräver förutom samverkan på hela staden nivå även samverkan med andra samhällsaktörer.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns förutsättningar för samordning där intentionerna kan kvarstå och bedömer att förändringarna behöver göras stegvis för att säkerställa detta. Det sker förändringar i området som behöver få verka, det är både ny plan samt revideringar i framtagande. I ett inledande steg bedöms att några av planerna kan samordnas och få en utformning utifrån riktlinjen för styrande dokument. Resultat från genomlysningen av planer och genomförda dialoger leder till att stadsledningskontorets bedömer att det för området mänskliga rättigheter behövs en långsiktig styrning. Planerna som finns i området uttrycker långsiktig styrning och omfattar mycket, trots att planer har ett kort tidsspann. Analysen prövar också hur en mer långsiktig styrning genom program som kan utformas på motsvarande sätt som Stockholm stad och Malmö stad nu har påbörjat, och där utmaningen blir att bibehålla de intentioner som finns idag i stadens program och planer.

Planer som kan prövas för samordning 2022–2023

Genomlysningen visar på att det finns planer som tydligt ingår som del av folkhälsoarbetet och har samverkansavtal med VGR i sina arbetssätt. Det gäller för Göteborgs Stads plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019-2022. Planen bör kunna prövas om den kan samordnas ihop med förändring av program och planer för folkhälsa/jämlikhet som har tillhörande avtal med VGR.

Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023 samt Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023 har likartade logiker och intentionerna är lika samt att det är samma lagstiftningar som planerna omfattar. Möjligheterna för dessa planer att slås samman bör prövas, då med motiveringen att det kan ge förutsättningar att stärka arbetet med planerna och ge dragkraft åt varandra samt övriga planer inom området mänskliga rättigheter. Staden har att följa lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och språklagen där det ska finnas mål och riktlinje (planen är stadens svar på detta) för stadens arbete bland annat inom

finskt förvaltningsområde, vilket behöver beaktas i det fortsatta arbetet. Respektive plans frågor hanteras bland annat med stöd av kommunstyrelsen råd, dels sverigefinska rådet samt rådet för nationella minoriteter romer. Samordningen av dessa råd leds av stadsledningskontoret.

Vidare visar genomlysningen att Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023 samt den nu under revidering Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020–2022 har koppling till det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. När revideringen är genomförd kan ytterligare analys för förutsättningar av samordning undersökas. Det kan vara möjligt att pröva vart arbetet bäst organiseras och ges bäst framdrift.

Programmet

Stadsledningskontoret konstaterar att Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har en mer långsiktig styrning och omfattas av ett system med ansvariga nämnder och styrelser, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor och funktionshindersonbudsmannen. Sedan 2021 finns förutsättningarna för de olika delarna att samlat samverka för framdrift kring programmets målsättningar och bedömningen är arbetet bör ges möjlighet att omsättas och följas.

Förutsättningar för framdrift genom en tydligare sammanhållen bild.

De planer som förslagsvis kommer att utgöra de samlade planerna för området mänskliga rättigheter, utgår utifrån diskrimineringsgrunder. För att underlätta omsättningen av dessa perspektiv i stadens operativa arbete bedömer stadsledningskontoret att en sammanhållen utformning av området och dess program och planer skulle underlätta. Genomlysningen visar att nuvarande planer i området har behov av att synkas i uppföljning och ges likvärdigt utseende och omfång genom att plocka ur kunskapsunderlag, rena referat av lagtext, värdera om arbetsgivarfrågor bättre omhändertas i andra styrande dokument inom exempelvis HR-området (eftersom det kan skymma rättighets- och verksamhetsperspektivet i uttolkandet av planerna). På detta sätt anpassas planerna i enlighet med riktlinjen för styrande dokument, görs mer lika i utseendet och det blir tydligare att se hur de hänger ihop.

När förändringar och resultat av ovan beskrivna steg om att göra planer inom området mer lika utifrån utformning och struktur samt implementering och uppföljning kan utläsas finns möjlighet för att bedöma ytterligare steg för området mänskliga rättigheter. Nästa steg är att för området skapa långsiktig styrning genom ett program som kopplar ihop arbetet med de mänskliga rättigheterna. Nämnder och styrelser omhändertar då frågorna genom verksamhetsplan/handlingsplan och uppföljning för att även fortsatt uppnå att mänskliga rättigheter ska genomsyra alla delar i verksamheterna och främja likabehandling vilket är det övergripande målet i handlingsplan mänskliga rättigheter. I en sådan samordning för Göteborgs Stad ser stadsledningskontoret att det finns utmaningar i att säkerställa bibehållna intentioner och hur omfattande program staden kan hantera.

5.4 Förutsättningar för framdrift

Under utredningen har det förutom förutsättningar för samordning med bibehållna intentioner identifierats faktorer som stärker förutsättningar för framdrift i arbetet med program och planer. Utredningen och tidigare genomförd kartläggning har haft som utgångspunkt att minska ner antalet program och planer för att nå framdrift i stadens arbete.

Grunduppdraget

Förvaltningar och bolag ser behov av ett förtydligande om relationen mellan grunduppdrag så som det uttrycks i reglementet och program och planer. Stadsledningskontoret menar att kommunens grunduppdrag fastställs i lagar och konventioner samt beskrivs genom styrande dokument som kommunfullmäktiges budget, reglementen, ägardirektiv och andra styrande dokument som program och planer. I nämnders reglementen och bolagens ägardirektiv finns en övergripande styrning i att omfatta mänskliga rättigheter i arbetet med grunduppdraget. Program och planer har då rollen att definiera prioriterade aktiviteter och strategier utifrån den övergripande styrningen för mänskliga rättigheter utifrån den politiska viljeinriktningen under en tidsperiod. Genom program och planer ges nämnder och styrelser stöd i att omsätta lagar och konventioner för målgrupper. Program och planer ger också stöd i tvärssektoriella frågor. Ett konstaterande i analysen är att staden behöver stärka synsättet och kultur på förhållandet mellan grunduppdrag i relation till genomförandet av program och planer som båda ingår som delar av stadens styrsystem. Det kan finnas behov av en dialog, om definition av grunduppdrag i relation till program och planer, för att närma sig kultur/attitydfrågor ihop med tydlig styrning och ledning.

Organisatoriska förutsättningar och samordning

Det förvaltningar och bolag sett behov av är bland annat kunskap och stödresurser/funktioner för att kunna omsätta innehåll i program och planer till sitt grunduppdrag. Ytterligare som framkommer är behovet av nätverk där frågorna kring bland annat samordning kan arbetas med. Förutsättningar för dessa delar behöver respektive nämnd och styrelse beakta i verksamhetsplanering och liknande processer.

Stadens beredskap att ta sig an arbetet utifrån program och planer kan över tid förändras. Organisationsförändring (som staden genomfört 2018/2019, 2020/2021 samt kommande 2022/2023) påverkar förmågan att arbeta med program och planer. I period av bildande av nya nämnder läggs fokus ofta på att få förståelse för grunduppdraget och att få igång en ny fungerande organisering. Det innebär att program och planer riskerar att ses som en sekundär fråga under den inledande orienterande perioden.

I dialog med förvaltningar och bolag samt genom lärdomar från andra offentliga aktörer betonas att frågorna i området är tvärssektoriella och är beroende av att få tillstånd samverka. Det kan bland annat ske genom befintliga ledningsgrupper och nätverk som ger plats för dialog och kunskapsutbyte för frågorna.

I genomlysning och i dialoger har flera faktorer framkommit som bidrar till framdrift i arbetet med program och planer. Dessa faktorer sammanfaller till stor del med utvecklingsarbete som redan pågår. Några av de saker som är viktiga för framdrift är att det finns en behovsanalys inför framtagande av program och planer, stärkt implementering i ordinarie processer, hur samverkan ska gå till, tydlig uppföljning kopplat till stadens processer och tydlig utvärdering inför avslut. Stadsledningskontoret konstaterar att flera av dessa delar är omhändertagna i kontorets pågående utvecklingsarbete för till exempel implementering av de program och planer som stadsledningskontoret har ansvar för. En process för en mera samordnad uppföljning av program och planer är under framtagande, liksom utveckling av stadens webb för att kunna samla mera underlag i en kunskapsplattform för området. Inom det stadenövergripande HR-området pågår arbete med att stärka stadens arbete kring diskriminering och sexuella trakasserier. I utredningens program och planer finns arbetsgivaranknutna strategier och aktiviteter som bör prövas om dessa bättre omhändertas i styrande dokument inom HR-området.

Utredningen kan konstatera att flera av områdets program och planer har beslutats före riktlinjen för styrande dokument tillkomst och ännu inte inordnats i rådande krav. Idag ska till exempel ett igångsättningsbeslut för ny program/plan i kommunstyrelsen baseras på en behovsanalys. Stadsledningskontorets rådgivning i arbetet med styrande dokument var inte heller så utvecklat som det är nu när flertalet dokument togs fram.

Riktlinjen för styrande dokument är ett viktigt medel i målsättningen att beslutad styrning ska vara tydlig, ändamålsenlig och avvägd i förhållande till behovet. Oavsett förutsättningar för samordning är en anpassning till riktlinjen angelägen för enhetlighet och för att renodla planerna från inslagen av reglerande styrning. I dialogerna lyfts detta som något som skulle öka framdriften.

Utredningen ser att ytterligare förstärkningar av riktlinjen, inklusive tillhörande checklista och mallar, skulle gynna den inslagna vägen mot effektiv och ändamålsenlig styrning. Inför kommande revideringar kommer Stadsledningskontoret överväga förstärkningar kring:

- behovs- och nulägesanalys inför framtagande av program och planer i de fall då igångsättningsbeslut ej krävs
- implementering i verksamheternas ordinarie processer
- när uppföljning ska ske i relation till när plan/program ska upphöra och beslut tas om aktualitet/förlängning
- utvärdering av hur väl program och planer har omsatts i ordinarie processer inför avslut eller revidering

6 Möjliga inriktningar för fortsatt arbete

Här presenteras utredningens förslag på möjliga inriktningar för fortsatt arbete. Stadsledningskontoret kan konstatera att det för dessa områden finns förutsättningar för samordning och att intentionerna säkerställs under förutsättningar att förändringarna genomförs stegvis. Förändringar i den styrning som finns är en ständigt pågående process som behöver hanteras strukturerat.

Ett program för jämlikhet och folkhälsa samt översyn av angränsande dokument

Stadsledningskontoret föreslår att ett nytt program arbetas fram som ersätter de båda programmen för folkhälsa respektive jämlik stad. Det nya programmet bör kopplas mot den nu nationella rådande folkhälsopolitiken som getts ett starkare systemtänkande som också kopplar till kommunens rådighet, med mål som leder till en jämlikt och hälsofrämjande stad. I arbetet kan dagens organisering och arbetsformer, som redan berör samma frågor, resurser samt avtal med VGR, tillvaratas. Ett framtagande av ett nytt program bör omfatta mål och strategier som stärker stadens arbete för de mänskliga rättigheterna på ett tydligare sätt än dagens program. Samverkan bör sökas med stadens nämnder och styrelser samt råd, denna samverkan kan sedan fortsätta i exempelvis implementering och genomförande. I samband med framtagandet av ett samlat program föreslås en översyn över vilka stadenövergripande planer som blir nödvändiga att ha kvar för området eller istället arbetas in i programmet. Dessa planer är strategisk plan för suicidprevention 2014–2021, plan för jämlik stad 2019–2022 och plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019–2022. Det finns styrande dokument som i dag värderats som stadenövergripande men som utredningen anser är av mer verksamhetsspecifik karaktär och är en del av socialnämndernas grunduppdrag. Stadsledningskontoret avser att värdera och återkomma samlat kring styrande dokument som skulle kunna prövas om de bör lämnas över till berörda nämnder.

Inriktningar för området mänskliga rättigheter i olika steg

Bedömningen är att det finns förutsättningar att arbeta ihop vissa planer med snarlik målbild och syfte och därmed likartad intention så som Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020-2023 och Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020-2023. Denna prövning kan ske i samband med att giltighetstiden löper ut.

Vidare visar genomlysningen att plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2023 samt den nu under revidering plan mot våld i nära relationer 2020–2022 har koppling till det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. När revideringen är genomförd kan ytterligare analys för förutsättningar av samordning undersökas. Det kan vara möjligt att pröva vart arbetet bäst organiseras och ges bäst framdrift.

Inom det personalstrategiska arbetet pågår en förstärkning i form av kompetensutveckling i det förebyggande och utredande arbetet mot diskriminering och sexuella trakasserier. I utredningens program och planer finns HR/och arbetsgivaranknutna strategier och aktiviteter som bör prövas om dessa bättre omhändertas i styrningen inom det personalstrategiska arbetet.

Utredningen ser att de planer som finns inom området mänskliga rättigheter har en koppling till diskrimineringsgrunderna och kan bearbetas utifrån en och samma logik. Planerna har olika giltighetstid och löper ut mellan åren 2022 fram till 2024 bedömning är att dessa bör ges samma giltighetstid. Planerna har olika utformning och bör ges ett likvärdigt innehållsmässigt utseende och omfång utifrån samma struktur. Det bedöms underlätta efterlevnaden och framdrift samt bidra till en tydlighet som verksamheterna efterfrågar bland annat utifrån en sammanhållen uppföljning. Förändringarna innebär en möjlighet att skapa ett samlat kommunikativt sammanhang som visar på hur innehållet i planer hänger samman. Detta ger en möjlighet till kraftsamling där förändringen används som ett medel att fokusera på området.

I området mänskliga rättigheter finns Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som utgör en långsiktig styrning för området. Stadsledningskontorets bedömning är att programmet tillsammans med ansvariga nämnder och styrelser för programmet, funktionshinderombudsman samt Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor sammanvägt kommer att bidra till framdrift i arbetet med funktionsrättsfrågor. Sedan 2021 finns förutsättningarna för de olika delarna att samlat samverka för framdrift kring programmets målsättningar och bedömningen är arbetet bör ges möjlighet att omsättas och följas.

Ovan beskrivna steg för området mänskliga rättigheter säkrar möjligheten att bibehålla intentioner som finns i dagens program och planer. Staden har pågående utvärderingar som gör att fler resultat kommer att kunna utläsas.

Som tidigare konstaterat finns en övergripande styrning i reglementen och ägardirektiv för mänskliga rättigheter, vilket kompletteras med stadenövergripande planer som har en kortsiktig styrning med en långsiktig ambition. Planerna är olika i sin utformning och när förändringar och resultat av ovan beskrivna steg kan utläsas finns möjlighet att bedöma när ytterligare steg kan tas, som innebär en långsiktig styrning. Stadsledningskontoret bedömer att det för området finns möjligheter att skapa ett program som kopplas ihop med planer och aktuellt program inom området och i en behovsanalys identifiera vad som ytterligare kan omfattas i förändringen. Nämnder och styrelser omhändertar då frågorna genom verksamhetsplan/handlingsplan och uppföljning. I en sådan samordning för Göteborgs Stad ser stadsledningskontoret att det finns utmaningar i att säkerställa bibehållna intentioner och hur omfattande program staden kan hantera.

Bilaga

2022-01-26

Genomlysning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter

I denna bilaga redovisas en genomlysning per program och plan som omfattas av uppdraget.

I uppdraget uttrycks att i de fall det finns förutsättningar för samordning så ska intentionerna per program och plan kvarstå. Uppdragets definition av intention är att det fångas genom syfte, mål, målgrupp och bärande begrepp, exempelvis vad respektive program och plan inom området strävar efter att uppnå, inom vilka områden och olika målgrupper.

Om syfte, målgrupp, mål, fokusområde inte uttrycks tydligt i respektive program eller plan så har en tolkning gjorts. Detta för att möjliggöra identifikation av intentionen samt att skapa förutsättningar för en rättvisande jämförelse mellan program samt plan.

I stadens styrning finns det för området som utredningen omfattar även ett antal reglerande styrande dokument som redovisas i punktlista sist i denna bilaga.

Innehåll

Genomlysning av program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter	1
Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2022	2
Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026	4
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026	5
Göteborgs Stads handlingsplan för arbetet med mänskliga rättigheter	7
Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende 2018–2022....	8
Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019–2022	10
Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023	12
Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023	13

Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017–2022	14
Strategisk plan för suicidprevention 2014–2022	16
Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019–2023	18
Göteborgs Stads plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019–2022	20
Göteborgs Stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021–2024	22
Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020–2023	23
Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020–2023	25
Plan under revidering, Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020–2022	26
Plan under framtagande, Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024	27
Reglerande styrande dokument med koppling till området	27

Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2022

Syfte

Folkhälsoprogrammet syftar till att stadens folkhälsoarbete ska utgå från de sociala bestämningsfaktorena för hälsa och ska verka för att minska hälsoskillnaderna i Göteborg. En bestämningsfaktor är varje faktor som påverkar hälsotillståndet. Folkhälsoarbetet är ett långsiktigt arbete för att stärka och utveckla livsvillkoren som främjar hälsa och förebygger ohälsa. Arbetet grundas på kunskap om befolkningens hälsa och om sambanden mellan samhällets utformning och folkhälsa. Folkhälsoperspektivet måste därför finnas med i alla delar av samhällsplaneringen.

Målgrupp

Folkhälsoprogrammet har sin värdegrund i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och i det övergripande nationella folkhälsomålet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen enligt diskrimineringsgrunderna. Den demokratiska värdegrunden och ett tydligt beaktande av barns perspektiv är centralt. Programmet har för avsikt att uppnå förändring för alla göteborgare, med särskilt fokus på barn, ungdomar, elever och äldre.

Mål- och strategiska områden

Övergripande mål är att minska hälsoskillnader och att alla göteborgare ska ha bästa möjliga hälsa. Alla människor ska kunna öka och förbättra sin hälsa vilket skapar en positiv utveckling av folkhälsan generellt. Folkhälsoprogrammet består av sju strategiska områden där stadens mål och angreppssätt för att nå målen beskrivs: 1) livsvillkor, 2) samhällsplanering, 3) uppväxtvillkor, 4) livslångt lärande, 5) arbete/arbetsvillkor, 6) hälsosamt åldrande samt 7) levnadsvanor.

Målen har sin koppling till respektive strategiskt område, enligt ovan

- I Göteborg har alla god hälsa och den är jämlikt och jämställt fördelad
- I Göteborg är samhällsplaneringen en hälsofrämjande process
- I Göteborg har barn och ungdomar trygga och goda uppväxtvillkor
- I Göteborg finns utbildning som ger förutsättningar för livslångt lärande
- I Göteborg har alla möjlighet till ett hälsosamt arbete

- I Göteborg kan människor åldras med god livskvalitet
- I Göteborg har människor förutsättningar att ta eget ansvar för sin hälsa och gör det

Bärande begrepp

Det finns ett antal begrepp som återkommer och som kan betraktas som bärande i och för programmets inriktning, exempel på dessa är: minska hälsoskillnader, sociala bestämningsfaktorer, jämlika och jämställda livsvillkor, uppväxtvillkor, mänskliga rättigheter, diskrimineringsgrunder, barns perspektiv, samhällsplanering, god utom- och inomhusmiljö, arbetsliv, utbildning, skolan, kultur och fritid, utjämnade socioekonomiska skillnader, delaktighet, inflytande, tillgänglighet, trygghet.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Folkhälsoprogrammet gäller för alla nämnder och styrelser.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner, Agenda 2030. Programmet har en koppling till WHO rapporten Closing the gap in a generation. Styrningen på nationell nivå i form av lagstiftningar och folkhälsopolitiskt mål, hälsans bestämningsfaktorer och med stöd i form av ett samordningsansvar hos Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsoarbetet utgår från avtal om samverkan avseende folkhälsoinsatser mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen.

Organisering med bäring på programmet

Det finns ett övergripande samordningsansvar för folkhälsofrågor i staden. Enligt detta avtal och ansvar ska det finnas minst en årsarbetare med examen i folkhälsovetenskap vid Stadsledningskontoret. Samordning, ledning, styrning och stöd ska utformas i dialog med socialförvaltningar, övriga berörda förvaltningar och folkhälsoaktörer i Göteborgs Stad. Det lokala folkhälsoarbetet som bedrivs utifrån lokala avtal mellan Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd och respektive socialförvaltning har särskild prioritet. Samverkan ska ske med aktörer på nationell och regional nivå. Göteborgs Stad åtar sig även att medverka i nätverk, arbetsgrupper eller motsvarande nationellt, inom Västra Götalandsregionen och inom Göteborgs Stad. En del av stadens nämnder har utvecklingsledare för Folkhälsoarbete genom avtal med VGR. Utifrån det undertecknade samverkansavtalet, med VGR, finns utvecklingsledare folkhälsa i de sex socialförvaltningarna och förskola- och grundskoleförvaltning.

Uppföljning

Göteborgs Stad ska årligen skriftligen lämna en samlad tjänstepersonsberedd redovisning enligt "Samverkansavtal om folkhälsoinsatser mellan Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd och kommunstyrelsen Göteborgs Stad". Redovisningen ska från staden översändas till Västra Götalandsregionen. Redovisningen ska även innehålla en ekonomisk redovisning. Staden ges via avtal tillgång till Hälsodata. Parterna ska samverka med varandra avseende uppföljning och utvärdering inom ramen för detta avtal. Samverkan kan även ske med till exempel universitet. Staden ges också möjlighet att göra urval ur den nationella folkhälsoenkäten "Hälsa på lika villkor" vartannat år. Parterna har i avtalet uttryckt att de har för avsikt att samarbeta kring bearbetning av rådata. Utifrån de sex socialförvaltningarna och förskola och grundskoleförvaltning samverkansavtal om folkhälsoarbete med VGR, 2021 slås det fast att framtagna handlingsplaner årligen ska

följas upp. Detta sker genom årsrapportering som utvecklingsledare folkhälsa ska leverera till alla samverkansparter som undertecknat samverkansavtalet. Rapporteringen ska omfatta uppföljning av de insatser som genomförts i respektive förvaltning.

Reflektion

Efter genomförd genomlysning bedöms att det finns behov av att revidera programmet i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument och den gällande nationella folkhälsopolitiken. Stadsledningskontoret ser att jämlikhetsperspektivet är grundläggande inom folkhälsoområdet med bäring på de mänskliga rättigheterna. Folkhälsoarbetets förutsättningar styrs bland annat av det avtal som finns med VGR liksom frågor som rör suicid, missbruk och beroende som också har nära koppling till folkhälsoperspektivet. Stadsutvecklingsperspektivet framkommer i programmet. Det finns delar som har bäring på arbetsgivare/arbetstagare perspektiv. I det lokala folkhälsoarbetet finns stöd att hämta på exempelvis nationell nivå och Agenda 2030.

Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026

Syfte

Syftet med programmet är att, utifrån målet att Göteborg ska vara en jämlik stad, peka ut viktiga målområden som aktörer i Göteborg ska samlas kring för att tillsammans bidra till att minska skillnaderna i livsvillkor i staden.

Målgrupp

Göteborgare med särskilt fokus på barn, vårdnadshavare, arbetsgivare/arbetstagare, tjänstepersoner, politiker och civilsamhället.

Mål- och målområde

Övergripande mål: Göteborg ska vara en jämlik stad. Öka jämlikheten i Göteborg genom att skapa likvärdiga livsvillkor för alla göteborgare. Fyra målområden: 1) Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor, 2) Skapa förutsättningar för arbete, 3) Skapa hållbara livsmiljöer, 4) Skapa förutsättningar för delaktighet inflytande och tillit.

Bärande begrepp

Det finns ett antal begrepp som återkommer och som kan betraktas som bärande i och för programmets inriktning, exempel på dessa är: jämlikhet, likvärdiga livsvillkor, social hållbarhet, mänskliga rättigheter, diskrimineringsgrunder, normmedvetet arbetssätt, intersektionellt perspektiv, socioekonomi, stärka det kommunala grunduppdraget.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Alla stadens nämnder och styrelser.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och Agenda 2030. Programmet har en koppling till WHO rapporten Closing the gap in a generation. Styrningen på nationell nivå är inte helt tydlig men de senaste åren har ett antal nationella hållbarhetskonventioner exempelvis jämlikhetskonvention berört frågor som programmet omfattar.

Organisering med bäring på programmet

Det finns en stadenövergripande organisering i form av direktörer som leder respektive målområdes beredningsgrupp alternativt samordningsgrupp. För vissa målområden finns en eller flera processledare som leder det operativa arbetet. Stadenövergripande operativ

samordning/uppdrag ligger på en av socialförvaltningarna. Stadsledningskontoret har ett övergripande strategiskt ansvar för program/plan i samarbete med stadens förvaltningar och bolag. Programmet delar till viss del organisation med folkhälsoarbetet. Arbetet har koppling till folkhälsoarbetet som utgår från avtal om samverkan avseende folkhälsoinsatser mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen, (exempelvis Familjecentrat arbetssätt).

Uppföljning

Uppföljning planeras genom att indikatorer som kopplar till programmet tagits fram och ska följas upp i ett arbete som leds av stadsledningskontoret som har strategiskt samordningsansvar från 2021.

Reflektion

Jämlikhetsarbetet innefattar en bredd av politikområden och kommunala verksamheter däribland folkhälsa, utbildning, arbetsmarknad och stads- och områdesutbyggnad. I programmet är det svårt att fånga hur perspektivet mänskliga rättigheter infärgats och omsatts i strategier. Diskrimineringsgrunderna nämns i inledande övergripande texter men saknas i strategierna. Det finns en del innehåll i programmet som kan sägas utgöra kunskapsunderlag. Programmet har samma intention, utgångspunkt/logik som folkhälsoprogrammet utifrån målgrupp och den internationella, nationella och regionala styrningen. Programmet har en ingång från ett samhällsutvecklingsperspektiv och inte i huvudsak ur ett individfokus eller mänskliga rättigheter. Programmet handlar om hur staden ska göra för att minska skillnader. Arbetet uppstod i processägarskapet i KF budget (2013: Budgetmål: Skillnader i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper ska minska). Delrapporter har tagits fram i arbetet vid två tillfällen: Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg 2014 och Jämlikhetsrapport 2017.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026

Syfte

Syftet är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga på lika villkor, utan diskriminering.

Målgrupper

Främsta målgrupp som programmet riktar sig till är personer med funktionsnedsättning.

Mål- och rättighetsområden

Programmet utgår från tio rättighetsområden som är beroende av varandra för att jämlika levnadsvillkor och full delaktighet ska uppnås. Dessa rättighetsområden är följande: 1. Rätten till ett självständigt liv, 2. Rätten till information och kommunikation, 3. Rätten till demokratisk delaktighet, 4. Rätten till ett tryggt liv, 5. Rätten till bästa möjliga hälsa, 6. Rätten till utbildning, 7. Rätten till arbete och sysselsättning, 8. Rätten till fungerande bostad 9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer 10. Rätten till en meningsfull fritid.

Målen i programmet har sin koppling till respektive rättighetsområde, enligt ovan.

1. Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.
2. Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.
3. Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.
4. Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.
5. Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.
6. Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.
7. Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.
8. Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.
9. Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig i och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.
10. Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

Bärande begrepp

Bärande begrepp som kan läsas ur programmets innehåll är: mänskliga rättigheter, jämlikhet i levnadsvillkor, på lika villkor som andra, mångfald, delaktighet, inflytande, icke-diskriminering, rätten till ett självständigt liv, demokrati, frihet från våld, jämställdhet, barnrättsperspektivet, normmedvetet förhållningssätt, universell utformning, tillgänglighet, individuellt stöd, samverkan, kunskap.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Programmet gäller alla nämnder och styrelser. För respektive rättighetsområden finns det ansvariga samt särskilt ansvariga utsedda.

Internationell, nationell och regional styrning

Programmet utgår från den allmänna deklarationen om mänskliga rättigheter, konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, konvention om barnets rättigheter och har kopplingar till Agenda 2030 samt lagar som diskrimineringslagen, skollagen, socialtjänstlagen, plan- och bygglagen med flera. Programmet förtydligar den nationella funktionshinderpolitiken med uppföljande strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Det finns även ett operativt stöd i genomförandet som ges från Länsstyrelsen i Västra Götaland i samarbete med bland annat Myndigheten för delaktighet.

Organisering med bäring på programmet

För stöd i genomförande av programmet finns kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor och funktionshinderombudsmannen, vilken även följer upp programmet. Nämnden för funktionsstöd har särskild kunskap om målgruppens behov utifrån sitt grunduppdrag.

Uppföljning

Till programmet finns indikatorer som kopplar till varje rättighetsområde i programmet, både på samhällsnivå, verksamhetsnivå och specifik verksamhetsnivå. Indikatorerna mäts i en baslinje år 2021 och följs därefter upp vart annat år. Stadsledningskontoret, genom funktionshindersombudsmannen, sammanställer resultatet i en rapport som redovisas till kommunfullmäktige. Nämnder och styrelser har via funktionshindersombudsmannens dialog givits ansvar för uppföljning för sina verksamheter.

Basmätningen 2021 påvisar följande:

” Utifrån den här basmätningen, konstateras det att detta indikatorunderlag ger en bild av området som är möjlig att följa de kommande åren. Identifierade utvecklingsbehov blir framöver en del av Funktionshinderombudsmannens strukturella stöd på området.”

”Behovet av angivna rättigheter för personer med funktionsnedsättning grundar sig i att målgruppen inte fullt ut nås av allmänna reformer och insatser som genomförs i samhällsplaneringen. Det innebär att staden med programmet ska arbeta för att mänskliga rättigheter och grundläggande friheter når ut till alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde.” ”De tio rättighetsområdena i programmet, där det offentliga har skyldigheter, genomförs via lagar och aktiviteter i hela samhället. Aktiviteter och efterlevnaden av lagar behöver följas upp för att säkerställa att de får avsedd effekt. Omvärldsbevakningen behöver därför täcka av aktivitetsrapporter, uppföljningsrapporter och övergripande statistik från många olika källor.

Omvärldsbevakningen har också till syfte att tillföra kunskap som utvecklar området i sin helhet.” ”Utän relevanta underlag är det svårt att dra slutsatser på gjorda insatser och genomförda reformer. SCB har under september 2021 fått i uppdrag av regeringen att utreda frågan om statistik vad gäller definitioner av begrepp samt hur insamling av data kan genomföras.”

Reflektion

Programmet är nyligen reviderat utifrån den nationella funktionshinderpolitiken och stärkt koppling genom 10 rättighetsområden som utgår ifrån mänskliga rättigheter genom FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet finns kopplat till ett system som kan sägas utgöras av kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, funktionshindrersombudsmannen som verkar för att programmet implementeras och följs upp. Systemet är nyligen satt på plats (2021) och behöver följas. Programmet pekar ut de nämnder och styrelser som är ansvariga och särskilt ansvariga för rättighetsområdena. Programmet har ett särskilt fokus på personer med funktionsnedsättning och jämlika levnadsvillkor, men tar en bredare ansats där strategierna leder till förbättringar för flera grupper. Programmet innehåller en del kunskapsunderlag.

Göteborgs Stads handlingsplan för arbetet med mänskliga rättigheter

Syfte

Att strategiskt stödja kommunfullmäktige i ambitionen att de mänskliga rättigheterna ska vara likvärdiga över staden och genomsyra verksamhet och personalpolitik i samtliga nämnder och styrelser.

Målgrupp

Enskilda människor som bor, verkar och vistas i Göteborg, barn, nationella minoriteter, personer med funktionsnedsättning – (rättighetsbärare). Chefer, medarbetare, förtroendevalda (skyldighetsbärare).

Mål- och strategiska huvudområden

Övergripande mål: verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter och främja likabehandling.

Två strategiska huvudområden som syftar till likvärdig service, bemötande och resursfördelning. 1) Organisatorisk etablering med fokus på mänskliga rättigheter i processer för planering, budget och uppföljning. 2) Organisatorisk etablering med fokus på infrastruktur för kunskap, kompetens och lärande.

Bärande begrepp

Social hållbarhet, jämlika livsvillkor, delaktighet, inflytande, icke-diskriminering, diskrimineringsgrunder, integrera i ordinarie processer, jämlikhetsintegrering.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas
Stadens nämnder och styrelser.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner. Europakonventionen, Institutet för mänskliga rättigheter (2022), diskrimineringslagen.

Organisering med bäring på programmet

MR-nätverk som består av utvecklingsledare som stöttar i området i förvaltningar. MR-arena för förskola, skola och utbildningsförvaltningen.

Uppföljning

För denna plan har en uppföljning gjorts 2021 då en uppföljning ska göras ungefär vart fjärde år. Denna uppföljning finns i ett samlingsärende, KS 2021-05-19, Dnr 0267/21. Verksamheterna ska följa upp åtgärder och indikatorer i sin lokala kontext. Aktuella uppföljningar av handlingsplanen för mänskliga rättigheter visar att det inte fullt ut omsatts i ordinarie processer. Förvaltningar och bolag lyfter bland annat behovet av kunskap och stödresurser för att kunna koppla frågan till sitt grunduppdrag. Nätverk där frågorna kring bland annat samordning kan lyftas är ytterligare ett behov som framkommer i uppföljningen.

Reflektion

Intentionen med planen är att få igång arbetet med att omsätta intentioner om att den allmänna deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna ska genomsyrar stadens verksamheter. Handlingsplanen stärker ett rättighetsbaserat arbetsätt i staden och ska bland annat fånga grupper som kan förbises. Handlingsplanen behöver revideras då utformningen inte är i linje med riktlinjen för styrande dokument. Uppföljningen har bland annat visat att det fortsatt finns behov av att implementera mänskliga rättighetsperspektiv i stadens organisation och ordinarie processer. Uppföljningen visar att arbetet inte har lyckats med intentionen att jobba in frågorna i grunduppdrag och därmed kan perspektiv eller grupper osynliggöras och tappas bort. Planen omfattar och har ambition om att skapa ett generellt helhetsgrepp kring mänskliga rättighetsfrågorna men belyser inte alla grupper i sina aktiviteter. Omfattar i många stycken ett arbetsgivarperspektiv som kan skymma rättighetsperspektiven som planen avser att lyfta gentemot göteborgarna.

Göteborgs Stads plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende 2018–2022

Syfte

Denna plan handlar om området etablerat missbruk och beroende och är ett övergripande inriktningsdokument för Göteborgs Stad som syftar till att stärka och utveckla stadens arbete inom missbruksområdet.

Målgrupper

Personer som har utvecklat missbruk och beroende med särskilt fokus på exempelvis: barn till föräldrar med missbruk och beroende, ungdomar och unga vuxna, män och kvinnor, gravida kvinnor, de som utsätts för våld och övergrepp, hbtq-personer etnicitet, funktionsnedsatta, personer med samsjuklighet, och äldre.

Mål-och rättighetsområden

Alla invånare ges möjlighet att komma ur missbruk och beroende eller minska missbruket i en sådan omfattning att livssituationen förbättras för individen och för hans anhöriga. Strategiska utvecklingsområden i planen: 1) En sammanhållen och samordnad missbruksvård i staden 2) Tillgängliga och individualiserade insatser 3) Samverkan som möjliggör och utvecklar 4) Kunskapsbaserat arbete och välgrundad kompetens. Målen i planen har sin koppling till respektive strategiska utvecklingsområde ovan:

- 1 Stöd och insatser erbjuds på ett likvärdigt sätt
- 2 Stöd och insatser är tillgängliga när de efterfrågas
- 2 Brukaren är delaktig och har inflytande vid planering av insats
- 2 Barn, anhörigas och närståendes behov av eget stöd är uppmärksammat
- 3 Samverkan mellan huvudmännen är effektiv genom tydliggjort ansvar, kontinuitet och helhetssyn
- 4 Insatser och metoder som används utgår från de nationella riktlinjerna för missbruks och beroendevården
- 4 Beviljade och utförda insatser följs upp på ett systematiskt sätt

Bärande begrepp

Folkhälsa, jämlikhet, barnperspektiv, jämställdhet, mångfald, samordnad missbruksvård, tillgängliga individualiserade insatser, samverkan, kunskapsbaserat, välgrundad kompetens, delaktighet.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Gäller för stadens socialnämnder.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om vård av unga, lagen om vård av missbrukare i vissa fall, lagen om psykiatrisk tvångsvård, diskrimineringslagen, nationella riktlinjer om vård och stöd vid missbruk och beroende. Överenskommelsen om samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med missbruk av alkohol och droger och spel om pengar ramar in arbetet.

Organisering med bäring på programmet

Stadens socialnämnder med ansvarar särskilt utförare samt myndighet missbruk/vuxen. Ett övergripande samordningsansvar finns hos socialförvaltningen Centrum.

Uppföljning

"Planen föreslås följas upp och revideras under andra halvåret 2020 detta arbete har fått invänta ny nämndorganisation 2021. Socialförvaltning Centrum har på uppdrag av nämnd att beskriva hur arbetet inom missbruksvård är utformad utifrån ny nämndorganisation,

hösten 2021. Förvaltningen redovisar ur uppföljning: Göteborg Stads plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende ger vägledning och möjlighet till samsyn vad gäller stadens arbete kring målgruppen. Vid uppföljning och utvärdering av indikatorerna är det dock tydligt att det finns utvecklingsområden, både vad gäller indikatorernas utformning och vad gäller planen i stort och målarbetet i synnerhet. Staden äger inte hela frågan själv, det är ett delat ansvar med sjukvården, vilka saknas i planen. Vidare är det otydligt kring aktiviteter och handlingsplan med uppföljning kopplat till målen, vilket också är ett utvecklingsområde. En plan för arbetet mot etablerat missbruk och beroende behöver hänga samman och följas upp med stadens övriga målarbete på ett tydligt sätt, vilket det inte gör idag. Det skulle även vara en fördel om det finns en koppling mellan stadens andra närliggande planer. Även om det är svårt att dra slutsatser utifrån att indikatorerna inte är heltäckande och inte alltid träffar rätt, bedöms måluppfyllelsen vara låg på flera områden. Insatserna är fragmenterade och skapar därför inte en helhet för den enskilde. Om utbudet är brett och samordnat, skulle även resurserna kunna användas mer effektivt och likvärdigt. Arbetssätt och metoder inom verksamheterna vilar på en kunskapsbaserad grund och rekommendationerna i de nationella riktlinjerna har fått genomslag. Förvaltningen ska nu förankra resultat till övriga socialförvaltningar innan årsskiftet.”

Reflektion

Planen är till sitt innehåll av programkaraktär. Planen behöver revideras gentemot riktlinjen för styrande dokument och det som framkommer i den utvärdering som socialnämnd Centrum tagit fram. Planen berör hur socialnämndernas verksamhets specifika arbete med fokus med samordning av missbruksvården. Planen behöver tydligare beakta ny nämndorganisation. Det bör övervägas om ägandeskapet kan läggas i socialnämnderna. En ny nationell ANDTS-strategin har presenterats och bör beaktas i revideringen. Planen innehåller en stor del kunskapsunderlag.

I den årliga aktualitetsprövningen inför 2022 konstateras: ”Planens utformning liknar ett program och behöver revideras i enlighet med riktlinjen för styrande dokument, samt förhålla sig till rådande nationell styrning. Planen behöver därmed förlängas till 2022-12-31 för att möjliggöra en översyn av dokumentet.

Göteborgs Stads plan för en jämlik stad 2019–2022

Syfte

Syftet med denna plan är att förverkliga programmet om jämlik stad och göra det enklare att jobba för jämlikhet i Göteborgs Stad. Planen pekar på de strukturer som behöver skapas eller förstärkas. Det handlar om arbetssätt, hur stadens arbete styrs, följs upp och samordnas. Planen visar på vikten av ett helhetstänk i staden och handslag över organisationsgränserna.

Planen gäller för alla nämnder och styrelser och liksom för program för en jämlik stad finns det även för planen en organisation i staden som utgår från stadsledningskontoret och socialnämnd Centrum.

Målgrupp

Alla göteborgare med särskilt fokus på barn och unga koordinatörer, professioner som möter barn och unga, vårdnadshavare, vuxna runt barn, utrikesfödda, näringsliv, civilsamhälle, aktörer som arbetar för hållbara livsmiljöer.

Mål- och strategiska områden

Planens struktur består av två delar: 1) Konkretisera målområden som bidrar till en jämlik stad genom aktiviteter för samverkan. 2) Konkretisera förutsättningar för ett framgångsrikt arbetssätt genom aktiviteter för styrning, uppföljning och samordning. I planen anges även förutsättningar som underlättar arbetet med att minska skillnaderna däribland: långsiktighet, tidiga insatser – för alla göteborgare, helhetsperspektiv, delaktighet och samverkan, normmedvetet och intersektionellt arbetssätt samt kunskaps- och erfarenhetsbaserat arbete.

Bärande begrepp

Jämlik stad, minska skillnader i livsvillkor, diskrimineringsgrunder, kraftsamla, bakomliggande faktorer, integrering, samverkan, struktur för styrning, uppföljning och samordning, grunduppdraget.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas
Stadens nämnder och styrelser.

Internationell, nationell och regional styrning

WHO: s rapport Closing the gap in one generation, den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, de lagar som kommunen med dess verksamheter har att förhålla sig till.

Organisering med bäring på planen och programmet

Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen (VGR) har gemensamt beslutat att ha en samverkansplattform. Plattformen ger förutsättningar för tidiga insatser där föräldraskapsstöd, kraftsamling kring barns språkutveckling, utökade hembesök samt en samlad barn- och ungdomshälsa är några exempel. Samverkan sker mellan Göteborgs Stads socialnämnder Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, hälso- och sjukvårdens verksamheter samt med aktörer från civilsamhället. En del av stadens nämnder har utvecklingsledare för Folkhälsoarbete genom avtal med VGR.

Uppföljning

Planen följs upp en gång under planperioden och redovisas i samband med nästa jämlikhetsrapport. Planen kommer att följas upp på följande sätt: - Processutvärdering av de fyra samverkansaktiviteter som presenteras i planen - Processutvärdering av aktiviteten som handlar om att integrera jämlikhet i planering, genomförande och uppföljning i fyra pilotverksamheter. Uppföljningen genomförs av planägaren.

Reflektion

Planens intention är att skapa förutsättningar för att realisera programmet jämlik stad. Planen anger vikten av integrering, ett antal samverkansaktiviteter som berör de flesta förvaltningar och bolag och lyfter strukturer som behöver förändras i staden för att det ska bli enklare att jobba för jämlikhet. Planen fokuserar på att stärka samverkan och genomförande av programmet där arbetet ska ske i ordinarie strukturer. Planen har sin egen utformning som inte följer riktlinjen för styrande dokument och innehåller kunskapsunderlag.

Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023

Syfte

Att utveckla och stärka stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Planen ska fungera som ett stöd i utvecklingen av det fortsatta arbetet. Planen pekar ut en färdriktning för att bredda och fördjupa stadens insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Målgrupp

Personer som lever i hederskontext med särskilt fokus på: flickor, kvinnor pojkar och män, binära och icke-binära, transpersoner och hbtq-personer som på olika sätt bryter mot normer, personer med funktionsnedsättning, föräldrar och vårdnadshavare, yrkesverksamma inom brukarnära verksamheter, trygghet och skola.

Mål- och delmål

Det övergripande målet för planen är att det hedersrelaterade våldet och förtrycket ska upphöra. Planen består av tre delmål: 1) Det finns ett främjande och förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck 2) Individer som lever i hederskontext får stöd och skydd utifrån behov 3) Yrkesverksamma som möter individer i hederskontext har ett adekvat och fungerande stöd.

Bärande begrepp

Livsvillkor, jämlika maktförhållanden, jämställdhet, hederskontext, mänskliga rättigheter, barnrättsperspektivet, demokrati, delaktighet i samhället, icke-diskriminering, normbrytande, fysiskt-, psykiskt-, socialt- och sexuellt våld.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Samtliga socialnämnder, förskole-, grundskole-, utbildningsnämnd, idrotts- och föreningsnämnd-, kulturnämnd, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, valnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice och Förvaltnings AB Framtiden.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner. Lag mot kvinnlig könsstympning, lag mot barn- och tvångsäktenskap, socialtjänstlagen, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (SOSFS 2014:4). Nationella jämställdhetspolitiken (främja jämlika maktförhållanden mellan män och kvinnor. Regeringens definition av hedersrelaterat våld och förtryck) Stöd finns hos Jämställdhetsmyndigheten. Nationell strategi för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Nationellt regeringsuppdrag att utveckla regionala resurscentra hedersrelaterat våld via arbete hos länsstyrelser.

Organisering med bäring på programmet

En del av stadens nämnder har utvecklingsledare för Folkhälsoarbete genom avtal med VGR. Stadsledningskontoret har den strategiska rollen i staden och Socialnämnden Centrum ansvarar för det operativa stödet via den centrala samordnaren. Det finns Resursteam heder/lokalt (2019) och Stödcentrum (uppdrag kom 2019) i central organisering. Styr och implementeringsgrupp, nätverk och grupper som kan ta emot. Organisation och mottagande är förberett. Se Dialoga - Valdinararelationer.se Dialoga arbetar utifrån visionen "allt våld i nära relationer och hedersrelaterat våld ska upphöra". Denna hemsida är ett samarbete mellan Västra Götalandsregionens kompetenscentrum

om våld i nära relationer och Dialoga, Göteborgs Stads kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. En kortversion av planen har tagits fram av stadsledningskontoret och sprids till stadens verksamheter och funktioner som jobbar med frågorna.

Uppföljning

Varje nämnd och styrelse som omnämns i planen ansvarar för egen uppföljning av implementeringstakten. I planen beskrivs att en kvalitativ uppföljning av planen sker efter två år, med utgångspunkt i att följa upp implementeringstakten och genomförbarheten av aktiviteter. Inför att planens tidsperiod löpt ut, ska en utvärdering göras i förhållande till måluppfyllelse, effekt och relevans. Stadsledningskontoret genomför under hösten 2021 en halvtidsuppföljning av planen. Ärendet planeras att redovisas under 2022 och utgör sedan underlag för det fortsatta arbetet inom planens område. Det pågår även en planering för hur effektutvärderingen av planen ska genomföras under 2023.

Reflektion

Intentionen är att utveckla och stärka stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Planen har likheter med planen mot våld i nära relationer. Arbetet sker via samordning av det trygghets och brottsförebyggande arbetet. Det relaterar starkt till mänskliga rättigheter, nationella jämställdhetspolitiken och barnrätt. Planens fokus omfattar hur staden ska arbeta in frågor i ordinarie processer samt öka kompetens och samverkan. Amandakommissionen utgör ett viktigt kunskapsunderlag i arbetet.

Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023

Syfte

Att utifrån internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, lagstiftning samt nationella strategier och planer stärka Göteborgs Stads arbete mot rasism. Planens delmål och insatser ska skapa förutsättningar för ett samordnat, systematiskt och effektivt arbete som främjar lika rättigheter och möjligheter och tar avstånd från alla former av rasism.

Målgrupp

Minoritetsgrupper som löper högre risk att utsättas för rasism: afrosvenskar, judar, muslimer, romer och samer. Barn och unga, elever, lärare, medarbetare samt chefer.

Mål- och strategiska områden

Stadens nämnder och styrelser, med ett särskilt fokus på nämnder inom förskola, skola och utbildning.

Bärande begrepp

Mänskliga rättigheter. Lika rättigheter och möjligheter, Likvärdig service, Normmedvetet arbetssätt, Principen om icke-diskriminering. Delaktighet och inflytande.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Stadens nämnder och styrelser, med ett särskilt fokus på nämnder inom förskola, skola och utbildning.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, FN:s princip om delaktighet, konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, diskrimineringslagen,

arbetsmiljölagen, lagen om nationella minoriteter, skollagen, nationell plan mot rasism. Lägesbild i Göteborg genom rapporten ”Från dolt till synligt”. Myndigheten Forum för levande historia har i uppdrag att samordna, följa och analysera arbetets utveckling. Problembild som även presenteras i rapporten ”Samlat grepp tillhandahåller om rasism i dagens Sverige”.

Organisering med bäring på programmet

Det finns nätverk i staden för de som jobbar för insatser. Stadsledningskontoret har en samordnande roll av nätverk och referensgrupp inom sitt ordinarie uppdrag, exempelvis att rasism och hatbrott integreras i Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

Uppföljning

Planen är också under perioden 2020–2023 planen för stadens ECCAR-medlemskap. När planens tidsperiod löpt ut år 2023 kommer stadsledningskontoret att utvärdera stadens arbete i förhållande till målpuppfyllelse, relevans och effekt. En stadenövergripande uppföljning genomförs under hösten 2021. Utvärderingen ska ge vägledning i stadens fortsatta arbete mot rasism. Vartannat år redovisar staden sitt arbete och resultat till en internationell styrgrupp och kommunstyrelsen. De första två redovisningarna till ECCAR sammanfaller med uppföljningen av denna plan.

Reflektion

Planen har sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter med tillhörande konventioner. Planen innehåller kunskapsunderlag och pekar på kunskaphöjande aktiviteter. Planen kopplar till stadens medlemskap i ECCAR och på EU-nivå finns en plan antaget mot rasism. Till del omfattas planen av arbetsgivar- och arbetsmiljöperspektiv. Utifrån grunduppdraget i berörd verksamhet pekas på lagstiftning i området för att integreras i stadens ordinarie processer och andra program. Arbetet ska utgå med normmedvetenhet om hur individ eller grupper påverkas. Planen har identifierat behov av att utveckla former för samråd för frågorna via kommunstyrelsens råd och kontinuerlig dialog med röstbärande organisationer bedöms som kvalitets- och tillitsskapande i arbetet.

Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor 2017–2022

Syfte

Att säkerställa att personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera, liksom övriga göteborgare, har möjligheter att ta del av stadens tjänster och service och att hbtq-personer som arbetar i staden erbjuds en god arbetsmiljö. Planen utgår från ett arbetsgivar-, verksamhets- och medborgarperspektiv.

Målgrupp

Personer som definierar sig som homosexuella, bisexuella, transpersoner eller queera. Göteborgare, medarbetare och chefer.

Mål- och temaområden

För att staden ska kunna erbjuda likvärdig service och tjänster framhålls normkritisk kompetens som ett prioriterat utvecklingsområde. Fem temaområden med mål;

Utsatthet/Diskriminering;

- Staden erbjuder våldsutsatta hbtq-personer adekvat skydd och stöd

- Samordningen kring stödet till våldsutsatta hbtq-personer är utvecklat och förstärkt inom staden och mellan staden och andra aktörer som arbetar med våldsutsatta hbtq-personer
- Stadens verksamheter arbetar aktivt och normkritiskt med att synliggöra exkluderande strukturer för att kunna erbjuda likvärdig service och tjänster

Mötesplatser/Inkluderande rum:

- Hbtq-personer har möjlighet att åtnjuta sina demokratiska rättigheter och aktivt delta i samhällslivet
- Stadens toaletter och omklädningsrum är tillgängliga för personer som bryter mot könsnormer

Föreningsliv:

- Göteborgs föreningsliv är öppet och tillgängligt för hbtq-personer

Kommunikation:

- Stadens kommunikation inkluderar på ett tydligt sätt hbtq-personer

HR/Kompetens:

- Hbtq-personer som arbetar i Göteborgs Stad har en god arbetsmiljö
- Hbtq-personer erbjuds en professionell och likvärdig service och tjänster av Göteborgs Stad

Bärande begrepp

Mänskliga rättigheter, Lika i värde och rättigheter, Likabehandling, Ingen diskrimineras, Socialt hållbar, Mångfald, Livsvillkor för personer inom hbtq Demokrati, Delaktighet, Tillgänglighet, Kommunikation, Föreningsliv Arbetsvillkor, arbetsmiljö, arbetsgivarperspektiv/verksamhetsperspektiv) Normkritiskt förhållningssätt- arbetssätt, Intersektionalitet, Samordnat stöd

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Staden nämnder och styrelser med utpekade ansvariga för genomförandet per åtgärd som ligger i planen.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner, EU stadga om de grundläggande rättigheterna, Europakonventionen, Yogyakarta-principerna, diskrimineringslagen, nationell hbtq-strategi. Stadens rapporter- Normbrytande liv inklusive rekommendationer, ny nationell hbtqi-strategi, "FN:s konventionsövervakande organ har ett flertal gånger påpekat att Sverige brister i att kartlägga och åtgärda minoriteters livsvillkor. När det gäller hbtq-personer saknas i stor utsträckning både kvantitativa och kvalitativa data vilket innebär att hbtq-personers utsatthet tenderar att inte bli synliggjord.

Organisering med bäring på programmet

Några förvaltningar och bolag har riktade resurser, exempelvis MR-utvecklingsledare, som kan ge stöd i genomförandet. Kommunstyrelsens HBTQ råd finns, där samordnare för rådet finns på stadsledningskontoret.

Uppföljning

En processuppföljning av planen sker på stadenövergripande nivå efter en tvåårsperiod för att följa hur genomförandet av olika åtgärder fortskrider och för att skapa möjlighet att vidta eventuella justeringar av planen. Efter det att planens tidsperiod löpt ut görs en

utvärdering av planen utifrån kriterierna måluppfyllelse, relevans och effekter. Utvärderingen kommer sedan att ge vägledning i det fortsatta arbetet för att säkerställa hbtq-personers mänskliga rättigheter. Riktad uppföljning av planen är genomförd och redovisad i kommunstyrelsen 2019-10-23 § 768. Uppföljningen visar på att planen till viss del har implementerats, där 4 av 33 åtgärder var genomförda vid uppföljningen. De kompetenshöjande insatserna uppskattas som implementerade, däremot har övriga insatser genomförts i varierande grad. Uppföljningen bedömer att åtgärderna som rör inrättandet av verksamheter direkt riktade till hbtq-personer befinner sig i ett initialskede eller har ej påbörjats. Uppföljningen bedömer att åtgärderna ska bli genomförda inom planens giltighetstid behövs ytterligare ekonomiska resurser till de berörda nämnderna. Bakomliggande orsaker till i vilken grad åtgärderna kunnat genomföras är kopplade till om personella resurser finns att stödja åtgärdernas genomförande, finansiella förutsättningar och rutiner i förankringsprocessen av planer generellt. Otydlighet i ansvarsfördelningen av åtgärderna, hur några åtgärder ska tolkas, samt olika tillvägagångssätt för förvaltningar och bolag att ta sig an frågor som rör hbtq har också påverkat implementeringen. Uppföljningen visar att några av de förvaltningar och bolag som deltagit i uppföljningen inte arbetar specifikt med ett hbtq-perspektiv, utan att hbtq-perspektivet bakas in i ett allmänt mänskliga rättighetsarbete. Detta förhållningssätt riskerar dock att osynliggöra hbtq-personers specifika livsvillkor, vilket är hbtq-planens syfte att synliggöra och förbättra. Med utgångspunkt enligt ovan kan planen därför behöva justeras.

Reflektion

Plan är förlängd till sista december 2022. Planen har en stark bas i de mänskliga rättigheterna, icke-diskriminering, jämställdhet och livsvillkor. För planens framdrift finns bland annat kommunstyrelsens råd för hbtq-frågor och i några förvaltningar och bolag finns MR-utvecklingsledare. Planen har en främjande/förebyggande ansats och det finns överlappning med exempelvis plan mot rasism. Sedan 2021 finns en ny nationell handlingsplan för hbtqi med strategi som pekat ut riktning. Arbetet sker i linje med att mänskliga rättigheter ska genomsyra alla delar i stadens verksamheter och främja likabehandling i enlighet med mål i handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Hbtq-planen är skriven utifrån ett rättighetsperspektiv och i likhet med andra minoritetsgrupper, såsom exempelvis personer med funktionsnedsättning, finns det inom minoritetsgruppen ett stort behov av att synliggöra med begrepp och unika erfarenheter hbtq-personers specifika livsvillkor. Planen innehåller kunskapsunderlag och pekar på kunskapshöjande- (normmedvetenhet) aktiviteter i stadens verksamheter samt exempelvis arbetsgivarfrågor.

I den årliga aktualiseringen inför 2022 konstateras: ”Förlängning av planen till och med 2023-12-31. KF beslutade 2020-09-10 § 27 att ”en ny uppdaterad rapport om HBTQ-personers livsvillkor till grund för den nya planen” ska tas fram. Stadsledningskontoret avser att återrapportera uppdraget i KS/KF april 2022. Bedömningen är därför att en ny plan tidigast kan vara framtagen 2023.”

Strategisk plan för suicidprevention 2014–2022

Syfte

Att suicid och suicidförsök ska varaktigt minska i Göteborg. En säker och trygg stad ska vara fri från suicidförsök och suicid.

Målgrupp

Barn och ungdomar, utsatta grupper (bryter mot rådande samhällsnormer, föremål för diskriminering), långtidssjuka och äldre.

Mål- och strategiska områden

Långsiktigt mål:

- Suicid och suicidförsök ska varaktigt minska i Göteborg. En säker och trygg Stad ska vara fri från suicidförsök och suicid.
- Nationellt: Ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara att ta sitt liv. (Folkhälsoprop. 2007–08:110)

Konkreta mål:

- Antalet suicid i Göteborg ska minska med 10 procent till år 2020.
- Antalet suicidförsök i Göteborg ska minska med 10 procent till år 2020.

Detta kräver en utveckling av den statistik för suicidförsök som finns inom slutenvårdsstatistiken. Dessa omfattar dessutom bara en del av alla suicidförsök. Utvidgad statistik som omfattar personer som sökt i öppen vård på sjukhus eller primärvård samt en komplettering med enkäter bör övervägas.

Bärande begrepp

Folkhälsa, kunskap, utbildning, livsvillkor, bemötande, delaktighet, tidiga insatser.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Stadens nämnder och styrelser, särskilt utpekade är de nämnder och styrelser som har ansvar för målgrupperna.

Internationell, nationell och regional styrning

WHO:s mål: Minskning av antalet suicid. Barnkonventionen, folkhälsopolitiskt mål, nationell handlingsplanen, folkhälöpolicy VGR, regional handlingsplan för arbetet mot suicid finns, arbete bedrivs även via vårdsamverkan i Västkom.

Organisering med bäring på programmet

Ansvariga internt och externt (kommunfullmäktige, kommunstyrelse, socialnämnder, förskolenämnd, grundskolenämnd, byggnadsnämnd, trafiknämnd, Hälso-och sjukvårdsnämnderna i Västra Götaland, Räddningstjänsten i StorGöteborg, Polismyndigheten i Västra Götaland. Två operativa styrgrupper- I operativa styrgruppen för barn och unga finns representation från förskola, grundskola och utbildningsförvaltning och socialförvaltningar. För att genomföra arbetet finns processledare. Adjungerat sitter även representant från brukarorganisationen Maskrosbarn. I operativa styrgruppen för Vuxna finns representation från socialförvaltningarna. Strategisk styrgrupp finns för arbetet med stimulansmedlen psykisk hälsa. Alla socialnämnderna samt utbildningsnämnderna har stort ansvar samt trafiknämnden och byggnadsnämnden. Det är stadsledningskontoret som har uppdraget att samordna och leda arbetet med stimulansmedlen i staden.

Uppföljning

Det beskrivs under målen att delar ska utvärderas men det är ännu inte genomfört utan planen har fått förlängd giltighetstid, under 2022. Det finns behov av revidering.

Reflektion

Planen har koppling till folkhälsoarbete kopplar till nationella medel riktad till arbete mot psykisk ohälsa. Suicidfrågorna har även en koppling till

trygghetsskapande/brottsförebyggande arbete Vissa delar kopplar till mänskliga rättigheter där bland annat barnrätt lyfts fram och betonar barn och unga-utsatta grupper-personal-medborgare/allmänhet. Har en koppling till avtal med VGR utöver det som framkommer om folkhälsa. Planen fokuserar på att ge verksamheterna ökad kunskap, stärka ordinarie processer, göra hälsofrämjande insatser, samordning, samverkan, uppföljning. Problematiskt med styrmiljön där delar är stadens och delar är regionala insatser. Det finns en regiongemensam suicidplan som styr delregionalt arbete och reglerar samverkan. Planen behöver revideras och planen är inte utformad utifrån gällande riktlinje för styrande dokument och innehåller viss del av kunskapsunderlag, bland annat i sina motiveringar.

Under hösten 2021 gav kommunfullmäktige godkännande till handlingsplan för suicidprevention 2020 - 2025 i Västra Götaland 2021-09-16 § 12. Handlingsplanen hade inför beslut remitterats ut till GRs kommuner och tre brukarorganisationer. Västkomstyrelse gav efter genomförd remissomgång därefter en rekommendation till kommunerna att ta beslut om handlingsplanen. Kommunstyrelsen gav i samband med att handlingsplanen lyftes till kommunfullmäktige stadsledningskontoret ett uppdrag. ”Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en kartläggning av de konkreta aktiviteter som nämnder eller bolag inom Göteborgs Stad genomför eller planerar att genomföra i suicidpreventivt syfte fram till 2025”. Detta uppdrag redovisades till KS 2021-11-24 § 910 och förklarades fullgjort.

Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019–2023

Syfte

Det övergripande syftet med planen är att ta ett samlat grepp kring några utvalda områden som staden behöver ha ett ökat jämställdhetsfokus på. Avgränsningar har därför gjorts till antalet utvecklingsområden, samt vilka verksamhetsområden som berörs inom några av utvecklingsområdena. Ett ytterligare syfte med planen är att få bättre samverkan kring jämställdhetsarbetet, dels mellan stadens egna verksamheter och dels med externa aktörer för att bidra till ökad jämställdhet. Planen är en del och ett stöd i arbetet med mänskliga rättigheter, jämlikhet, folkhälsa och trygghetsfrågor.

Målgrupp

Medarbetare, chefer, medborgare, boende, besökare, människor i utsatta situationer, kvinnor/män, flickor/pojkar, barn och elever.

Mål och - utvecklingsområde

Utvecklingsområde: Socialtjänstens handläggning av beslut likvärdig och jämlik oavsett kön.

Mål: Handläggningen av beslut inom individ- och familjeomsorgen/funktionshinder och äldreomsorgen ska vara jämlik så att den enskilde får rätt insatser utifrån dennes behov oavsett kön.

Utvecklingsområde: Utbildning och arbete – fritt från könsstereotypa normer

Mål: Ett aktivt arbete bedrivs för att motverka könsstereotypa normer kring utbildning och yrkesval.

Utvecklingsområde: Frihet från våld

Mål: Våldsincidenter, trakasserier och kränkande behandling p g a destruktiva maskulinitetsnormer har minskat i skolväsendet och föreningslivet.

Utvecklingsområde: Likvärdigt inflytande inom stadsutvecklingsprocesser oavsett kön

Mål: Ökad tillgänglighet för inflytande i stadsutvecklingsprocesser oavsett kön.

Utvecklingsområde: Jämlig kompetensförsörjning och arbetsvillkor oavsett kön

Mål: Öka andelen av underrepresenterat kön i våra yrkesgrupper i staden.

Mål: Osakliga löneskillnader som beror på kön ska upphöra.

Mål: Det främjande och förebyggande arbetet mot sexuella trakasserier och trakasserier är en del av staden som attraktiv arbetsgivare:

Bärande begrepp

Jämställdhet, inkluderande jämställdhet, normkritik, intersektionalitet, jämlikhet, likabehandlingsperspektiv, mänskliga rättigheter, folkhälsa, trygghet, diskrimineringsgrunder, inflytande, delaktighet, kompetensförsörjning, maskulinitetsnormer.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Två utvecklingsområden omfattar samtliga stadens nämnder och styrelser. Övriga fyra är riktade till de nämnder som är angivna i planen.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, konventionen av avskaffandet av diskriminering av kvinnor och andra relevanta konventioner, Agenda 2030, Europakommissionens strategiska plan Europeiska jämställdhetsdeklarationen CEMR-deklarationen, Istanbulkonventionen bland annat. Jämställdhetspolitiken, strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck, diskrimineringslag, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, plan- och bygglagen, arbetsmiljölagen, skollagen, Länsövergripande strategi "Jämställt Västra Götaland 2014–2018" (reviderad finns gällande 2019–2022).

I och med att Göteborgs Stad undertecknade den europeiska jämställdhetsdeklarationen CEMR och den länsövergripande strategin "Jämställt Västra Götaland 2014 – 2018" har staden åtagit sig att ta fram en jämställdhetsplan. Kommunfullmäktige beslutade 2015-09-10 att en stadenövergripande plan för jämställdhet skulle tas fram som kopplas till åtaganden enligt artiklar i CEMR-deklarationen.

Organisering med bäring på programmet

Det finns stödmaterial i staden: "stödmaterial för jämställdhets- och jämlikhetsintegrerad planering och uppföljning" och "jämställdhetsbudgeteringar och budgetering". "Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inkluderande dokument – enkäter, blanketter och formulär, ska dessutom den statistik som staden själv förfogar över i möjligaste mån inkludera personer som inte identifierar sig som kvinna eller man."

Uppföljning

Staden har en jämställdhetspolicy som tillfälligt blivit ersatt av denna plan. Vid planen utgång 2023 ska en bedömning göras om policyn åter ska aktualiseras och uppdateras utifrån gällande nationell jämställdhetspolitik. En stadenövergripande uppföljning genomförs via stadsledningskontoret hösten 2021. Stadsledningskontoret kommer att

följa upp planen med hjälp av kvalitativa uppföljningar och de indikatorer som är angivna i planen. Underlagen för de kvalitativa undersökningarna tas fram i samarbete med berörda förvaltningar. Efter det att planens tidsperiod löpt ut, d v s efter en fyraårsperiod, görs en utvärdering av planen utifrån kriterierna måluppfyllelse, relevans och effekter. Utvärderingen kommer sedan att ge vägledning i det fortsatta jämställdhetsarbetet.

Reflektion

Planen är framtagen bland annat utifrån de åtaganden som staden har ihop med VGR och via medverkan i CEMR. Planen har sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter och konventioner. Normmedvetenhet och normkritik är också genomgående teman i planen. Innehåller beskrivning av kompetenshöjande aktiviteter och i delar ingår arbetsgivarperspektiv. Överlappningar finns med jämlikhet och jämställdhet och likande förutsättning har identifierats i arbetet med att förebygga mot våld och våld i nära relationer. I arbetet kan trygghetsskapande och brottsförebyggande komplettera jämställdhetsarbetet genom det främjande i jämställdhetsplanen.

Delar och aktiviteter är verksamhetsnära exempelvis myndighetsutövning inom socialtjänst, specifika HR-frågor, skolfrågor och stadsutveckling. Det finns i planen riktning för att frågorna ska tas in i ordinarie processer samt kopplas samman med arbetet för jämställdhetsintegrering. Stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll säger att nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa en jämlikhets- och jämställdhetsintegrerad planerings-, budget- och uppföljningsprocess (12 §).

Göteborgs Stads plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019–2022

Syfte

Syftet med planen är att tydliggöra målen för stadens arbete med att främja sexuell och reproduktiv hälsa, och tillgodose sexuella och reproduktiva rättigheter för de som bor, vistas och verkar i Göteborg. Syftet är också att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan olika aktörer i Göteborgs Stad.

Målgrupp

Alla som bor, vistas och verkar i Göteborgs Stad, barn och unga, vårdnadshavare, äldre, personer med funktionsnedsättning, personer med migrationserfarenhet, personer i social utsatthet, personer med erfarenhet av sex mot ersättning och personer vars sexuella eller reproduktiva rättigheter kränks.

Mål- och delmål

Övergripande målsättning i planen är att Göteborgs Stads verksamheter tillgodoser sexuella och reproduktiva rättigheter, samt främjar sexuell och reproduktiv hälsa. Fyra delmål: 1) förebygga och motverka sexuellt våld genom systematiska arbetsformer som inkluderar ett SRHR-perspektiv. 2) verksamheter tillhandahåller grundläggande kunskap och information om SRHR. 3) verksamheter som ger råd-, stöd- och vårdinsatser på SRHR-området samverkar och är tillgängliga 4) I utformning en av verksamheters lokaler beaktas ett SRHR-perspektiv.

Bärande begrepp

Sexuell/ Reproduktiv hälsa och rättigheter, jämlik stad, likvärdiga livsvillkor, livskvalitet, mänskliga rättigheter, icke-diskriminering, tillgänglighet, inkludering, kunskaphöjande, normmedvetenhet, förebygga och motverka sexuellt våld.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas
Förskole-, grundskole-, utbildnings-, idrotts och förening-, kultur, lokalnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för Intraservice, nämnden för konsument- och medborgarservice, socialnämnd Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden i Göteborgs Stad.

Internationell, nationell och regional styrning
Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner, Agenda 2030, abortlagen, diskrimineringslagen, hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen, skollagen, lagen om förbud mot könsstymning, folkhälsopolitiska mål, nationell strategi mot hiv/aids. Det finns samverkan med VGR.

Organisering med bäring på programmet
Socialförvaltning Centrum har ett samordnade uppdrag med bland annat en ledningsgrupp för implementering. Många relevanta verksamheter drivs av andra huvudmän, i huvudsak Västra Götalandsregionen. Den här planen gäller endast de verksamheter som Göteborgs Stad har rådighet över. En stor del av SRHR- arbetet rör skola och elevhälsoteam.

Uppföljning
Socialnämnd Centrum ansvarar för både baslinjestudien och utvärderingen, utifrån de mått som anges i planen. En utvärdering genomförs hösten 2021 och lyfts till nämnden 2021-11-16. ”Nämnden bedömer att det finns viss måluppfyllelse för planens tre första delmål och att måluppfyllelsen var svårbedömd för det fjärde delmålet. Bedömningen indikerar att det under återstoden av planperioden finns behov av att intensifiera arbetet och av att utveckla uppföljningen av planens fjärde delmål. Bedömningen av måluppfyllelse bör tolkas med viss försiktighet, bland annat för att uppföljningen har behövt göra bedömningen med hjälp av annan data än mätvärden för de i planen angivna måtten. Uppföljningen bedömer att de ansvariga nämnderna behöver utveckla sin styrning så att målen och aktiviteterna i SRHR-planen i större utsträckning implementeras i verksamheterna. Uppföljningens självvärdering visar på låga indexvärden vad gäller implementering, framför allt i de sex socialförvaltningarna och övriga förvaltningar. Skolförvaltningarna skattar sig relativt sett högre. Uppföljningen visar även i andra avseende att resultatet inte svarar mot planens mål och intentioner. Majoriteten av förvaltningarna anser sig behöva höja den generella kunskapsnivån. Uppföljningen visar också att socialförvaltningen Centrum inte har genomfört samtliga åtgärder som syftar till att stödja uppföljning av planen och att åtgärder för att stödja implementeringen har försenats.”

Reflektion
Planen utgår ifrån den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner och principen om icke-diskriminering som är grundläggande. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) som är ett sakområde i mellan mänskliga rättigheter och folkhälsa. Agenda 2030, folkhälsopolitiska målet och flertalet lagar som träffar på kommunens rådighet. Planen pekar ut en riktning för Göteborgs Stads arbete med sexuell och reproduktiv hälsa kompletterande pusselbit för att skapa ett mer heltäckande arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Handlar om att genomföra kompetensutveckling och planen är till viss del ett kunskapsunderlag. I och med ny nämndorganisation 2021 och ledningsstruktur i socialnämnderna finns nya roller

som omfattar en ny och djupare samordning i sakfrågor. Planen kopplar till stadens arbete med folkhälsoarbete (samverkansavtal VGR) och Jämlik stad, genom bland annat familjecentrerat arbetssätt och organisering till denna. Planen pekar på att frågorna ska in i ordinarie processer. Öka kunskap, kommunikation samt samverka är utpekade områden. Planen har en bilaga som är ett kunskapsunderlag och omfattar i detta underlag definitioner, organisering och ansvar.

Göteborgs Stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021–2024

Syfte

Att möjliggöra att staden blir en bättre plats att åldras i med hjälp av utvalda aktiviteter som beskrivs i planen. Åldersvänliga Göteborgs handlingsplan är stadens svar utifrån det tillvägagångssätt WHO förordar.

Målgrupp

Senior/äldre/äldre person - personer som är över 65 år.

Mål- målbild och fokusområden

Det övergripande målet är att Göteborgs Stad har inkluderande och tillgängliga miljöer som främjar hälsa, delaktighet och trygghet för alla med livskvalitet hela livet.

Handlingsplanen omfattar sex fokusområden 1) Stadsmiljö, 2) Mobilitet, 3) Bostäder, 4) Social delaktighet och inkludering, 5) Samhällsstöd och service samt 6) Information och kommunikation. Tre av dessa är prioriterade och har målbilder kopplat till sig.

2) Mobilitet har målbilden: Göteborgs Stad utvecklar och förvaltar goda stadsmiljöer, hållbar infrastruktur och transportservice utifrån universell utformning som möjliggör att människor kan upprätthålla sin rörlighet, självständighet och delaktighet i staden.

3) Bostäder har målbilden: Göteborgs seniorer har tillgång till tillgängliga, trygga och ekonomiskt överkomliga bostäder och boendemiljöer som är anpassade efter seniorers mångfacetterade behov.

4) Social delaktighet och inkludering har målbilden: Göteborgs Stad har socialt inkluderande miljöer och verksamheter som främjar delaktighet, tar tillvara på äldres resurser och engagemang samt uppmuntrar äldre att gå ut och delta i sociala nätverk.

Bärande begrepp.

Mänskliga rättigheter, diskrimineringsgrunder, ålderism, äldres deltagande i beslutsprocesser (samhällsplanering, stadsutvecklingsprocesser), inflytande och behov, tillgängliga miljöer, inkluderande, trygghet, självständighet, mobilitet, jämlika livsmiljöer och livsvillkor, livskvalitet, normmedvetenhet och normkritik.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Handlingsplanen gäller för fastighets-, byggnads-, trafik-, park-och naturnämnden, kulturnämnden, nämnden för konsument och medborgarservice, nämnden för intraservice, nämnden för äldre samt vård och omsorg, idrott och föreningsnämnden, socialnämnd Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, förvaltnings AB Framtiden, Boplats Göteborg AB, samt Bostads Göteborg AB. Kopplat till respektive aktivitet finns huvudansvarig och samverkansansvarig utsedda.

Internationell, nationell och regional styrning

WHO:s koncept för åldersvänliga städer, Agenda 2030, Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen, plan och bygglagen, diskrimineringslagen, regional utvecklingsstrategi (RUS/VGR), GR.

Organisering med bäring på programmet.

Handlingsplanen beskriver organisering och samverkan som uttrycks under varje fokusområde och aktivitet. På stadenövergripande nivå finns äldreombudsman som har ansvar för uppföljning av planen. I planen utpekas en huvudansvarig nämnd eller styrelse för aktivitet ut. Några nämnder och/eller styrelse ges ett samverkande ansvar.

Uppföljning

Inför handlingsplanens framtagande gjordes en basutvärdering. Stadsledningskontoret genom Göteborgs Stads äldreombudsman ansvarar för att följa upp handlingsplanen genom indikatorer kopplade till befintliga kvantitativa källor. Det finns en sammanställning av indikatorerna i bilaga 3. Indikatorerna är på samhällsnivå och avser att mäta målbild till de olika fokusområdena. De förvaltningar och bolag som har gemensamt ansvar för aktiviteterna ska aktivt samverka med stadsledningskontoret i uppföljningen och utvärderingen.

Reflektion

Handlingsplanen stärker äldre utifrån perspektivet mänskliga rättigheter och i förhållande till Agenda 2030. Dessa perspektiv är för seniorer inte alltid starkt i andra program/planer som är svagt representerade i övriga styrande dokument. Handlingsplanen har en ansats att beskriva ett livsloppsperspektiv och två av tre fokusområden har koppling till stadsutveckling. Medlemskapet i Åldersvänliga städer är översatt i handlingsplanen Åldervänliga Göteborg. På stadsledningskontoret finns äldreombudsmannen som följer planens utveckling samt att kommunstyrelsens pensionärsråd ingår som en dialogpunkt.

Äldreombudsmannen har under hösten 2021 tagit fram en rapport som är baserad på de synpunkter som kommit in till stadsledningskontoret. Den visar bland annat på ett behov av att frågor som berör äldre tydligare måste kopplas mot mänskliga rättigheter, behov av att visa på behovet hos olika äldre grupper. Det är viktigt att mål som definieras i processer, program, planer och beslut som fattas på en övergripande och kommunal nivå bevakar äldre som medborgare och rättighetsbärare. Rapporten pekar på vikten av en bred genomlysning av äldre personers behov utifrån de tjänster, miljöer och verksamheter som staden ansvarar för.

Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde 2020–2023

Syfte

Att skapa tydlighet i ansvaret för frågorna samt säkerställa att Göteborgs Stad lever upp till internationell och nationell lagstiftning som i sin tur fastställer de nationella minoriteternas rättigheter. Planen utgör en del av stadens strategiska arbete med de mänskliga rättigheterna. Lagkrav finns på att anta mål och riktlinjer för arbetet med minoritetspolitik.

Målgrupp

Minoritetsgruppen sverigefinnar (barn och unga, äldre).

Mål- och strategiska områden

Fem delmål: 1 Information, kommunikation på finska 2 Service, vård, omsorg för äldre på finska, 3 Stärka språk och kultur (finska), 4 Tvåspråkig undervisning, 5 Samråd för inflytande i beslutsprocessen.

Bärande begrepp

Mänskliga rättigheter, nationella minoriteter, skydda och stärka kulturell och språklig identitet, lika värde, rättigheter, möjligheter, inflytande och delaktighet (i beslutsprocessen), normmedvetet arbetssätt, diskrimineringsgrunder, informationskyldighet.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Planen fokuserar på de nämnder och styrelser som främst berörs: kommunstyrelsen, förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för konsument- och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre- vård- och omsorgsnämnden.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna med tillhörande konventioner. Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter, Nordiska språkkonventionen, minoritetspolitik, diskrimineringslagen, socialtjänstlagen, språklagen, lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, förvaltningsområden som uttrycks inom den nationella minoritetspolitiken.

Organisering med bäring på programmet

Förvaltningsområde med samordnande kanslifunktion utifrån lagens krav. Statsbidrag ges som är till för att stärka det finska språket som administreras i samordningen. Länsstyrelsen i Stockholm administrerar statsbidrag som utbetalas årligen till kommuner och regioner. Göteborgs Stads sverigefinska råd. Bidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer i kommunen och regionen med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

Uppföljning

Uppföljning har getts större fokus utifrån skärpning i lagstiftning 2018/2019.

Länsstyrelsen Stockholm har ett uppdrag att följer upp hur man jobbar i kommunerna.

Reflektion

Staden har att följa lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och språklagen där det ska finnas mål och riktlinje (planen är stadens svar på detta) för stadens arbete bland annat inom finskt förvaltningsområde. Nordisk konvention finns där grunden i konventionen är att nordiska medborgare ska ha rätt att använda sitt eget språk. Planen har en stor likhet med plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor. Planen ligger nära Göteborgs stads plan för arbetet med nationella minoriteter och skulle kunna samordnas med den. Målgruppen lyfter via rådet att det är viktigt med en egen handlingsplan för området. Sverigefinska rådet med samordning från stadsledningskontoret finns som en del av organiseringen av genomförande av planen.

Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor 2020–2023

Syfte

Syftet med planen är att säkerställa att Göteborgs Stad lever upp till internationell och nationell lagstiftning gällande de nationella minoriteternas rättigheter. Planen tydliggör kommunens ansvar för frågorna. Göteborgs Stads arbete med att upprätthålla de nationella minoriteternas rättigheter ska präglas av dialog, samråd och långsiktighet. Planen är framtagen i samråd med representanter från de nationella minoriteterna i Göteborg. Planen utgör en del av stadens strategiska arbete med de mänskliga rättigheterna.

Målgrupp

Nationella minoriteter - barn och unga och äldre

Mål- och strategiska områden

Mål – Göteborgs Stad ger skydd för de nationella minoriteterna, stärker deras möjligheter till inflytande och stödjer de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande.

Fem delmål

- 1) Information, kommunikation
- 2) Service, vård, omsorg för äldre
- 3) Stärka språk och kultur
- 4) Samråd för inflytande i beslutsprocessen
- 5) Främjande och förebyggande insatser mot diskriminering

Bärande begrepp

Mänskliga rättigheter, nationella minoriteter, skydda och stärka kulturell och språklig identitet, lika värde, rättigheter, möjligheter, stärka egenmakt, inflytande, normmedvetet arbetssätt, diskrimineringsgrunder, barnrättsperspektivet, dialog, samråd, långsiktighet, informationsskyldighet.

Vilka nämnder och styrelser som omfattas

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk gäller för all kommunal verksamhet. Denna plan fokuserar på de nämnder och styrelser som främst berörs: KS, förskole, grundskolenämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för konsument- och medborgarservice, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg, nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård och utbildningsnämnden.

Internationell, nationell och regional styrning

Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter, Minoritetspolitik, en strategi för romsk inkludering 2012–2032 som är en förstärkning av minoritetspolitiken, diskrimineringslagen, socialtjänstlagen, språklagen, förvaltningsområden som lagen pekar ut. Länsstyrelsen i Stockholm har ett stödjande uppdrag utifrån nationellt handlingsprogram.

Organisering med bäring på programmet

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk gäller för all kommunal verksamhet men planen fokuserar på de nämnder och styrelser som främst berörs. Varje nämnd och styrelse som omnämns i planen ansvarar för implementering genom att konkretisera planens insatser till förvaltnings- och verksamhetsnivå och möjliggöra genomförandet av

insatserna. Statsbidrag samordnas vid stadsledningskontoret. Vid förvaltningen konsument och medborgarservice finns Romano Center i Väst med ansvar för att ge hjälp i kontakt med myndigheter eller att hitta verksamheter i Göteborg och få en kunskap om gruppernas rättigheter.

Uppföljning

Varje nämnd med ansvar för insatser i planen följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt, det vill säga om insatserna har bidragit till de uppsatta delmålen. Uppföljning av insatserna planeras in i samband med verksamhetens ordinarie uppföljning. Varken arbetet eller uppföljningen ska ske sidoordnat. Länsstyrelsen Stockholm har ett uppdrag att följer upp hur man jobbar i kommunerna.

Reflektion

Staden har att följa lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och språklagen där det ska finnas mål och riktlinje (planen är stadens svar på detta) för stadens arbete. Kopplar till mänskliga rättigheter. Planen är gjort för att underlätta för minoriteters rättighet och för att kommunen ska följa lagen. Planen innehåller direkt citat från lag om minoritetsspråk, kunskapsunderlag, kunskapshöjande insatser, arbetsgivarfrågor. Planen har en stor likhet med plan för arbetet med planen för sverigefinska minoriteter. Målgruppen lyfter via rådet att det är viktigt med en egen handlingsplan för området. Motivering är att när frågor blandas ihop med olika grupper inom minoriteterna kan det uppstå otydlighet. Olika behov kräver olika former av lösningar. Kommunstyrelsens råd för nationella minoriteter romer med samordning från stadsledningskontoret finns som en del av organiseringen av genomförande av planen. Planen har en bredare ansatts då lagen omfattar: finska, jiddisch, meänkieli, romani chib samt samiska. Det finns Statsbidrag kopplat till nationella minoriteter, som stadsledningskontoret styr ut för utvecklingsarbete i staden. Nämnden för demokrati och medborgarservice har i sitt arbete med målgruppen information på hemsida och Romano Center i Väst.

Plan under revidering, Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020–2022

Förslaget till plan mot våld i nära relationer 2021–2024 omfattar fyra mål och 19 aktiviteter. Ärendet återremitterades vid social resursnämnds sammanträde 2020-12-16 för att bland annat ta hand om synpunkterna från remissinstanserna gällande ett normkritiskt förhållningssätt och olika samverkande perspektiv på ett tydligare sätt samt för att stärka arbetet för personer med särskilda behov ska få en plats på ett boende som motsvarar dennes behov. Stadsledningskontoret bedömde inför beslutet att planen behöver kompletteras med mätbara indikatorer för att kunna utvärdera om staden har uppnått planens mål och om aktiviteterna har gett önskad effekt. För att planen ska förmå rikta stadens utvecklingsarbete utöver vad som redan är fastlagt i lagstiftning och föreskrifter behöver flera av aktiviteterna konkretiseras och att beakta särskilt utsatta grupper. Stadsledningskontoret bedömde att det reviderade förslaget till plan saknar genomförbara åtgärder för att upptäcka och möta särskilt utsatta gruppers behov av stöd och skydd. Samordningsansvaret behöver förtydligas. De tillkommande uppdragen och förändringar i lagstiftningen som kan påverka planens utformning behöver övervägas. Stadsledningskontoret ansvarar för att revidera Göteborgs Stads riktlinje mot våld i nära relationer så att riktlinjen och planen sammantaget utgör en relevant styrning inom området.

Kommunstyrelsen beslutade 2021-09-01 § 629 att återremittera ny plan mot våld i nära relationer 2021–2024, i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och yrkande. Socialnämnd Centrum ska i samverkan med äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för funktionsstöd och kommunstyrelsen komplettera planen.

Plan under framtagande, Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2024.

Kommunstyrelsen gav i juni 2020 stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan. Syftet med planen är att öka den kommuncentrala styrningen samt höja kompetensen och ambitionsnivån inom området. Planen omfattar samtliga nämnder/styrelser och där några även får ett utpekat uppdrag. Utgångspunkten för barnrättsplanen är FN:s konvention om barnets rättigheter särskilt de fyra grundläggande artiklarna och vad staden gemensamt behöver göra för att leva upp till den. Planen är uppdelad på tre insatsområden, varav de två första syftar till att höja kompetensen och ge förutsättningar för nämnders och styrelser barnrättsarbete. Den tredje delen fokuserar på insatser som har direkt påverkan på barn. Ungdomsfullmäktiges barnrättsgrupp har varit en viktig dialogpart i beredningen av planen.

Planen kommer att följas upp genom de barnboksutskott som nämnder och styrelser årligen ska upprätta. Kommunstyrelsen föreslås ansvara för stöd vid implementering samt för den samlade uppföljningen av planen.

Stadsledningskontorets bedömning är att en stadenövergripande barnrättsplan med föreslagen inriktning ger ett tydligt fokus på barns individuella rättigheter och på de områden som kommunen kan påverka. Planen väntas ge positiva effekter på barn och ungas egen upplevelse av delaktighet och nöjdhet med fritid, utbildning, hälsa och trygghet.

Tidplanen är att stadsledningskontoret sammanställer och reviderar planen för att kunna lyfta ärendet till beslut i kommunstyrelsen 9 februari, 2022.

Reglerande styrande dokument med koppling till området

I stadens styrning finns för det området som utredningen omfattar även ett antal reglerande styrande dokument som redovisas i punktlista nedan.

Policy:

- Göteborgs Stads policy för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap
- Policy för fysisk tillgänglighet
- Göteborgs Stads principer för medborgardialog
- Göteborgs Stads måltidspolicy (kommande)

Riktlinjer:

- Göteborgs Stads riktlinje för arbetsmiljö, medarbetarskap och chefskap
- Göteborgs Stads riktlinje för Göteborgsförslaget
- Riktlinjer för ledsagning enligt socialtjänstlagen
- Göteborgs Stads riktlinje gällande medlemskap i ECCAR

- Göteborgs Stads riktlinje för utformande av inkluderande dokument, enkäter, blanketter och formulär
- Riktlinje mot våld i nära relationer
- Göteborgs Stads riktlinje för att förebygga avhysningar av hushåll med barn

Rutin:

- Göteborgs Stads rutin vid kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier inom arbetslivet